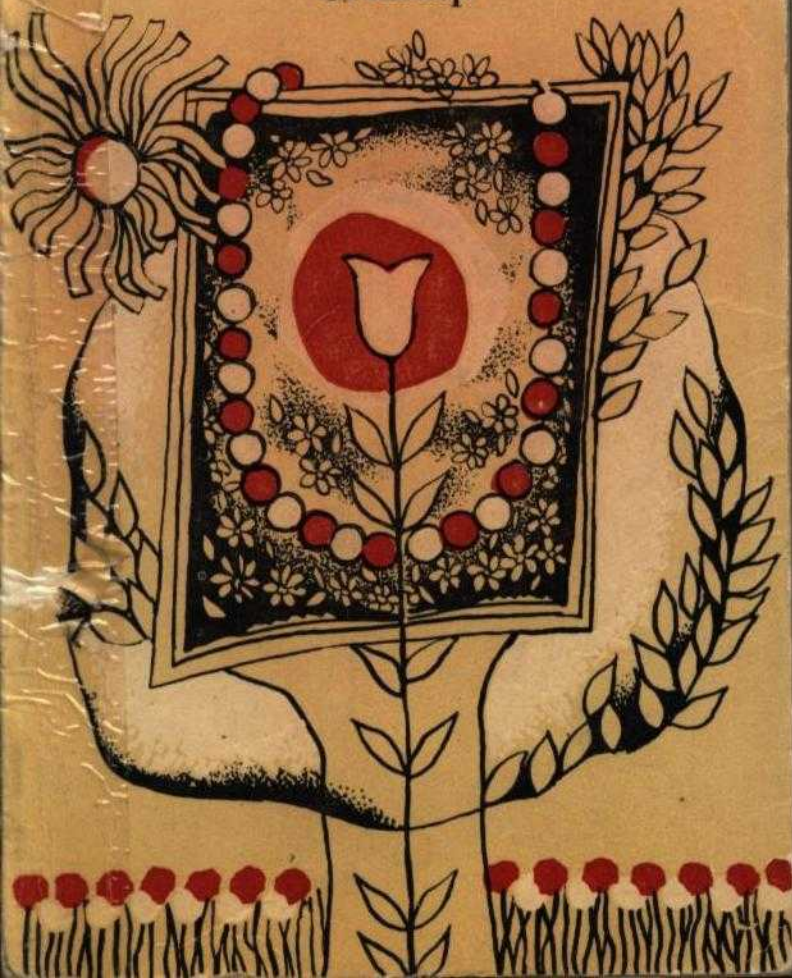

ДМИТРИЙ
КАРА ЧОБАН

Стихлар

ДМИТРИЙ
КАРА ЧОБАН

СТИХЛАР

ivi

ARI
ciel

AT

ДМИТРИЙ КАРА ЧОБАН

Стихлар

СТИХИ

На гагаузском языке

GAGAUZ MILLI ARHIVI

Кишинев No

5304

«Литература артистикэ»

1984

CENTRUL DE CERCETĂRI
ȘTIINȚIFICE AL GAGAUZIEI

ИИЦ ГАГАУЗИИ

ИМ. М.В. МАРУНЕВИЧ

84Г
К21

Художник Д. Савастин

АВТОРДАН

Хепсинин беним йазыларымын ичиндән башарланмыш сайэрым сааде о текстлары, ангыларыны гечирерим кийатларыма «Стихлар» хем «Аннатмаклар».

К $\frac{4702150000-126}{M756(12)-84}$ 92-84

Издательство «Литература
артистикэ», 1984

КИЙАТТАН «ИЛК ЛАФ»

КАФАДАРЛЫ БИРЛИКТА

Бужаклынын кавалы,
ени түркү — хавалы.

Көшемиз бүүн хич дийл дар,
бүтүн Бирлик — кафадар.

Чыкылды гениш йола
бин инсаннан кол-кола.

Партияйлан гидилди,
да кысмет единилди.

1957—1983

* * *

Не чалэр, не өтер
Ниструнун далгасы!
Бүүн шеннин алифлеер
гагауз чыртмасы.

Иарашэр шен түркү
сеслер'нә халкларын,
зер' оннар сербестли
Ватанда хатырлы.

1957—1983.

МЕМЛЕКЕТИН ГЕНЧЛИИ

Үрек кыйак, үрек назлы,
генчлӓй йок неет колайсызлы.
О ленинжӓ өмүр курду,
бүүк неет ичин диван дурду.
Аскер олду йылда фена,
измет верди бүүк Ватана.
Иакты о шафк дерелердӓн
хем чыкарды көмүр ердӓн.
Чок касаба дүздү о таа,
хем тайгада кести о даа.
Курду завод, Волго-Дону,
Байконурда — космодрому.
Сүрдү, булду нефтли о ер,
да генӓ хеп йолда — дилбер.

1958—1983.

* * *

Гечмӓ сӓн йанындан
шафклы пенчеремин.
Сап инат йолундан
капума сӓн беним.

Назарлы — дүшлердӓн,
чок гежӓ отурдум,

йастыына чичектән
бир чеврә бән кырдым.

Айол башказыны
о йастаа койаҗам,
чичекләр ичиндә
сән гөзәл уйуйҗан.

Бүүлейҗек ай герҗик
вакыдын гечлини,
дышарда лүзгерҗик
чекмейҗек ичини.

1958—1977

* * *

Ех, кардашым, ба кардаш,
вар бир кыз — бана бойдаш!
Алмээр гөз, бана бакэр,
сесчези, кәр бал, акэр.
Вар онсекиз йашлары,
кара көмүр кашлары.
О Бешалмада йашээр,
хепсиҗни она шашэр:
«Не гөзәл пек, не герҗик
хем да не пек генҗеҗик!»
Казма казэр, үздүрер,
йавклулар'ны гездирер.
Теклиф едер ойуна,
бракэр, бакыйм бойуна.
Суйа гидер, качарак,
судан гелер, учарак.
Сары гүллү хасасы,
үч буквайлан — басмасы.

Илк буква — кенди ады,
икинжиси — йар ады.
Үчүнжү о букважык —
бир чичежик уфажык.
Гүл мў о, мержанка мы,
оса беним Лянкам мы?!

1959

/ * * *

Пынара суйа гиттим,
башчадан сес ишиттим.
Бән бактым о тарафа —
кыз чаарарды шу лафа.
Аул узду, тафтадан,
кыз гөзәлди аслыдан:
гүнешчикти — үзүндә,
ширетчикти — гөзүндә.

1959

* * *

Су нисилди, балык калды
сувада.
Севдам гитти, бәнжәз калдым
увада.

Иол уураклы оларсайды,
ко гелсин.
Кайылым бән, генә бени
о севсин.

1960

КҮҮЛҮ ЕРИФИН ГҮННҮҮНДАН

Пазар гүнү,
индийнән гүн аныза,
бән уурадым
таа бир керә йан'ныза.

Чаларды сарп
бүлбүл түркү йукарда,
сән дә таман
чекәрдин су пынардан.

Ачан гөрдүм,
гелерсин сән ки, достум,
бән токада
бир кырмызы гүл астым.

Өлә астым
бән о гүлү, оф, ама,
ки о дүшсүн,
ки о дүшсүн кофана.

1960—1977

* * *

Шен куш — йалныз директә,
бееним кызлар — сииректә.
Бән сииреени долашарым,
гөзелликлиннә шашарым.
Шашма, айол, езиләсин,
зерә сән да пек гөзәлсин.

1960

САБАА

Сарп ачты йукарын
дан тит'реми.
Гыжырдээр пынарын
аач серени.

Гержик кыз незетли,
генч хем илин
чекер су, блезикли
инжә ели.

Мор ширит ардында
уз асылэр,
гүл-дудакларында
лаф сакланэр.

1961

* * *

Башчада кырнак казэрым
хем казмажыыма бакэрым.
Казмамда вар бир отчаз,
севдамда да — бир адчаз.
Отун ады — чичежик,
севдамын ады — Гержик.

1961

* * *

Ах, тарафым, тарафым,
ерин ешил корафы!
Топражык биздә есмер,
емиш хем башак беслеер.

Күйлер'миздә маалеләр —
сулу-бениз лаалеләр.
Ев башчайлан сармашар,
хайада доллар кушлар.

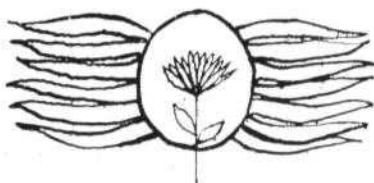
1961

* * *

Ии гежә дә дийл гүндүз,
женкләр бири дийл мүнүз.
Женк бизә дийл кафадар,
дийл ләзым, да окадар.
О бизә дийл ни йолжу,
о бизә — бир йабанжы.
Женк дүзән таа ни сенсин,
түфекләр дә күфленсин.

1961

КИЯТТАН «ИАНЫКЛЫК»

ТЕМИРӘ ИЧИНДА

Гөктеки кушаа бензеерләр
бу топраан бойалары.
Темирә 'ичиндә үзерләр
дүшлерин чок йоллары.

Бу бизим дүннәә гөзәлкән,
чыкмасам темирәдән!
Олсалар, ердә гезәркән,
аслы дүшлән бирердә!
Кысмәти сансын гөрерим,
нейә дийлим сынашык.
Стеунозлаа сансын гидерим
бән севдамнан йаннашык...

1964

* * *

Мержанкалар көктә уйуэр,
лүзгәр гелмедәән.
Бән ансыздан йәри севдим,
гүчү билмедәән.

О, айолжук, узак олду,
узакта гезер.
Чаарэрым бән, чаармам беним
дувайа бензеер.

Дүшүм беним гүчлү дурэр,
таманнанмадык,
сансын евим калмыш йарым,
таваннанмадык.

1964

СЕВДАМЫН ИИЛИҚЛЕРИ

Йалныз гугушчуу гөрерим,
о конаркан еринә,
үрежиим дүүлер, гирәркән
йәрин бош ичеринә.

Кызгын коор гиби хашлээрлар
бени дүшүнмеклерим,
хем зестә дөнмәә башлээрлар
севдамын ииликлерин.

1964

* * *

Ко ол аалемин
евинә донак,
ко ол аалемә
херкерә йалпак.

Дийл ләзым икрам
хем хатыр сендән,

сааде олма сән
пек ирак бендән.

Бааре ким' керä
үзүнү гөрийм,
да кутсузлуума
бән үрек верийм.

1964

* * *

✓ Хербир ана лаф —
саллангач лафым.
Оф, тараф, тараф,
беним тарафым!

О тарафта сабаа
шен херкерä олэр,
орда башча каба
мержанкайдан солүйэр.

1964

САНА ӨРҮЙЕРИМ

Аалемä да бән шашэрым,
ама сана йаклашэрым.
Аалеми дә бән беенерим,
ама сана өрүйерим.
Сендäним бән таа зееденмä,
сана гитмäm — таа неетенмä.

1964

ГЕНЧЛИИНИ ӨЗЛӘ

Йанэр лампа директә
хем дә чок йылдыз — гөктә.
Ай йукардан шафк сачэр,
гежейи ачэр.

Пенчерләр дийл капалы,
ха калкалым, бакалым:
не бүүлү долай дурэр,
лаалеләр кокэр.

Тә гечер майыл бир жан,
сесчези инжә, кәр чан.
өтер даа хем дережик.
Не түркү гержик!

Генчлиини генә өзлә,
илерки шеннәә верил.
генә сән дә чал өлә,
нижә илери.

1964

ГЕЛЕРИМ БАН НЕ ЕРДАН!

Өтек чыртма миимердән.
Гелерим бан не ердән!—
Дышпыдаклыын даайындан,
семиз куркан баайындан.
Орада бан не ердәйдим!—
Севдажыымнан бирердәйдим.
Лиләка койусундайдым,
гержинмин бойнусундайдым.

1964

✓ КОТЛОН БАШЫНДА ДУШУНМАК

Кочан өзү бызырдээр,
гөзлемеләр жызырдээр.
Бәним — отуз йашымда,
карым — котлон башында.

Гиидим чарык саргыма,
да бакэрым карыма,
да севинерим адык,
ани уйгун йашадык.

О үреми йакмады
айкыры да бакмады,
айааны да урмады,
хем дүрүк тә дурмады;

хатырымы гүттү,
бажасы хеп түттү.
Икимиз дә биз — бееним,
йоктур хич туттуумуз кин.
Евдә йок атыштыымыз,
сокакта качыштыымыз.

1964—1977

ХЕЙ, БУЛУТ!

Хей, гөктә илин булут,
бир булут, пердә гиби!
Бән севдамнан йаннашсам,
гез'жәм, дийл ердә гиби!

1964

Гезинәрдик биз дийл аз,
ишлеттийдик бир йолжаз.
Ерифим иракланды,
о йолжаз да тыканды.

О йол олду — чөкелек,
булушэрыз биз сиирек.
Йолжаз долду корайлан,
биз гөрүшмеериз айлан.

1964

✓ ИОҚ МААНА

Беним севдам есмержә,
ама топлу фикиржә.
Екмәә онун чиилижә,
ама үрәә нилижә.

Булгуру олэр тузлу,
ама табеети услу.
Сармалар — нижә калпак,
ама карыжыым йалпак:

беним гелер ийежәәм,
онун чыкэр гүлежәә.
Заамети о севмели,
калкмасы еркенжели.
Ишлерини битирер
хем лафтан да гетирдер.

1964

* * *

Бекледим, бекледим
бән сени пек чок йыл, пек чок саат.
Насыл сән, насыл сән
кендини, бә дуйарсын да раат?

Бән чаардым, бән чаардым,
билмеерим, не лафлар таа демәә.
Сааде таш, сааде таш
дайанар, бир жувап вермемәә.

Сөлә, не, сөлә, не,
бу ердә не йапыйм бән сенсиз?
Не түрлү, не түрлү
йашайжан өмүр'нү сән бенсиз?

1964

* * *

Кара чүвен кауклу,
беним елим памуклу.
Памук — еди козадан,
ериф гелер, тозадан.
Тоз конэр тенжезинә,
о гелер евжезинә.
Тоз конэр токажыына,
о гелер Докажыына.
Тоз конэр жүкетинә,
о гелер кысметинә.

1965

Алма сән, бә жаным,
кафесә кушказы,
о кушчаз чалажэк,
ажыйжэк аазказы.

Ажыйжэк аазказы,
капалы дарсыйжэк,
капалы дарсыйжэк,
ал, таа ни, кызказы.

Кушу салвережән —
гидежек, учажэк,
кызказы севежән —
о сенин олажэк.

1965

БИЗӘ ГЕНӘ ХЫЗЛАНСАНА

Зеетледи бени севги,
куртарды ама верги
кырда ишә бүүк хавезлән,
күйдә — ики кара гөзлән.

Кырда трактору хайдээрым,
геләркән, йәрә уурээрым.
Бән уурээрым, о беклеер,

софрайа теклиф едер,
деер: «исәнә, тузлансана,
бизә генә хызлансана»...

1965

/ ГИДЕР ЕРИФ

Гидер ишә алатлы
ериф, сөздә хеп аклы.
Гидер аул бойунда,
тертиптери колунда.

Чыкыр-чыкыр — кесержин,
гыжыр-гыжыр — чизмежин,
фышыр-фышыр — акышы,
севим-севим — бакышы.

1965

* * *

Гөктә йылдыз — бин елли.
Сәнжәз бана — ен белли.
Бойун сенин вар бир бой —
ал да пенчерейә кой.

өрүй'шүн дә, өрүйүш, —
гүндүз — кысмет, гежә — дүш.
Аар сачларын сөкүлү,
омузларна дөкүлү...
Дөн сән өтәә ха, кашым,
пек аудәр бакышын.

1965

ИКИ БААШЫШ

Карш'ладым бир гержик кыз —
бир уурда омузумуз.
Не гездик, не отурдук, —
еллешип, өлә дурдук.

Диншилди бакышымыз,
титиреди лафымыз. . .

Те бөлә олду дүшүш,
булундук — ики баашыш.

1965--1977

СЕВГИ ҚОНУШУ

Ин, алтын гүнжәз,
каршы батыжаа,
йалап гүнешин
кесилсин сыжаа.

Қыстав ичердән
качып, гидежәм,
она сармашып,
кызгын опежәм.

Да гид'жек башым
кефлижә дөнмәә,
да тез чекмейжек
евимә гелмәә.

Орада гежә
чалжәк гөк кушу,
узанжәк чок саат
севги конушу.

Орда суваза
елләр доймайжәк,
фисиртилерин
ужу олмайжәк.

1965—1977

* * *

Йаамур йаады салкымнаа,
от башлады калкынмаа.
Йаамур, йаа сән елемә,
да йанмасын келемә.
Сән, гүн, йакма отлары,
үтүләмә котлары:
гележектир гөзелим,
да йок нерде гезелим.
1965

* * *

Вар бир кабак көкени,
чок саа олсун екени!
Көкенжик йапракланмыш,
кыз, казып, узакланмыш.
Топрак калмыш казылы
бир дә блезик — йазылы.
Колхозчу зман кызы,
долаштым кырынызы.
Гөрдүм дерин казманы
хем пек беендим йазманы.
1965

* * *

Йәрим екер арпажык
хем лафедер йалпажык.
Казәр топрак өзүнү,
суван йакмыш гөзүнү.
Вер, бән силийм йашыны
хем сувазлым башыны.
1965.

БАНА БИРИ ЙАКЫШАР

Ешил ара даражайык,
йәрин үзү — алажайык.
Алажа — үз бенездән,
бойу-тойу — семиздән.
Семизләр чок акышар,
бана бири йакышар.

1965

1 БЕТВА

Ким дейжек севдама,
о бени ки браксын,
будаклы фидана
башашаа асылсын!

Ким бени севдамдан
айырарса дири,
качмасын зеед ондан,
челинсин фикири!

Иирилсин, бурулсун,
нижә бир суважы,
дилжези курусун,
азы олсун ажы!

Аарайаркан башы,
уурасын о дама,
хем дә борчлан кашы
гөтүрсүн кулаана!

Хем гөлмек кендина
дәккәсун о тоздан,
хем калпак еринә
ташысын бир казан!

1965—1977

Деди «кал» бүтүн евим дә,
 деди «кал» ешик тә.
 Оф, дүүндүм бән бүүк дүүнмәклән,
 Иалвардым, дүшүп тә:

«Гитмә, айол, гитмә, жаным,
 бән — сенин гөлгәним.
 Сени пек ким севежеемиш,
 о — кендим те бәним...»

Иалвардым бет ааламаклар.
 йалвардым бет сеслән —
 Йәржезим, о — бир меневша,
 йәржезим, о — феслен.

Шефк етти о серт изиннән, —
 зихири ха ичмә!
 Да гитти о, ен ни кимди,
 да калдым бән гүчлән.

Узандым, оф, ардына бән,
 чаармаклар — биннәрлән.
 Да өлә хеп бән дурэрым
 узанык елләрлән...

1965

✓ БЕНДА О — БИРИЖИК

Хем күчүк о, хем гержик,
 хем бендә о — бирижик.
 Хем бендә о — бир жанжаз,
 бир йылдыз о, бир чанжаз.

Зор бакмаа гөзеллининä,
днимедäйн хич белнинä,
зор гечмää, бä, йанындан,
датмадаан хич йанаандан.

1965

Бобам гезер гүлерак

Гелди гелин, о — бендä,
пала-партал елиндä.
Гирди бизим аула,
дүүдүк бираз даула,

идик, ичтик, сүзүлдүк,
сакын-сакын дизилдик,
олдук стевноз, балландык,
доору демää, алындык.

Бобам гезер гүлерак,
нейä гүлер билерак.
Анам гезер сызлайрак,
кысметини тузлайрак.

— Иа брак, кары, сызламаа,
кысметини тузламаа!
Иа брак, кары, фокузу,
алдык бөлä бир кызы!—

Узү — пембä песметтän,
гөзү йанэр кысметтän.
О дийл гелин — пак екмек,
оолу север пек, пек, пек.

Гелин качэр ишиндä,
гүвää гезер дүшүндä.

1965

* * *

Оф, өмүр — татлы бал,
чок сабаа хем авшам!
Хеп ләзым гүрешмәә,
хеп олмаа савашан;

дүш гөрмәклән долмаа
ики каршылыя,
кысетә инанмаа —
йакын ашырлыя;

дургунмаз качмайа
йылларны качырмаа,
зын, гержик кашларда
йолларны шашырмаа;

ен мутлу кеезлерә
кесилинжә гитмәә,
да маави умутта
кафаны кайбетмәә.
1965

* * *

Йоллансан, бизә геләсин,
нижә ләзым, севиләсин,
севиләсин, кеф гелинжә,
севиләсин, дат билинжә,
севиләсин гүн гүндән
севменин бүтүнүндән,
севиләсин долудан,
севәр үрәән боллуундан,
севиләсин, айолум,
некадар вар кайылын.
1965

ПАНАЙЫРДАН

Инсан даалэр,
евä варэр
панайырдан
калаба.

Хош халлары,
чок маллары,
башлар гидер
балабан.

Олду алыш,
олду вериш,
пазарланмак
йарым гүн.

Ким не алмыш,
ким не вермиш,—
нердä оннук,
нердä бин. . .

Гелер боба —
долу торба,
ойунжаклар
жынгырдеэр.

Гелер сарфош,
хошу — те хош!
Долу шкембä
лынгырдеэр.

Алмыш кары
бир плат сары —
пенчерейä
перделик.

Алмыш ихтияр
ени кептар,
бакэр она,
чевирип.

Алмыш чифтчи
саамал кечи,
евжезинä
гөтүрер.

Алмыш сакат
ени макак,—
о да она
севинер.

1965

БИЗ ГЕНЧИЗ

Хасырымыз папурдан,
киришимиз фламбурдан,
капулармыз чатлактан,
кендилермиз чакмактан.

Лафетмемиз гүлүштән,
бакышымыз гүнештән,
данышмамыз дүртмектән,
өрүмемиз үркмектән.

1965

Гелдим йолдан дингин бән,
йуфка хем дийл зенгин дә.
Да те, күйә гирдийнән,
селәмими вердийнән,

күйдә инсан бакарды,
херкез бишей сорарды.
Достум сорду: «Хеп достмусун?»
Ахмак сорду: «Хеп простмусун?»

Сыкы: «Боржу вержән ми?»
Сарфош: «Икрам ед'жән ми?»
Кардаш: «Казанч хич вар мы?»
Бана да пай олар мы?»

Карым сорду: «Гелдин ми?»
Бобам сорду: «Диндин ми?»
Анам сорду: «Идин ми?»

1965

Генә бән сокакларда
сени хеп сечерим,
инжежик дудаклардан
йалпак лаф беклеерим.

Сенин бүүн дә инатлыын
бана таа паалыйдыр,
айкыры капаныклыын
гөзәл айырыйдыр.

Нечин генә майыллы
бән сана бакэрым?
Нечин, нечин, генчлиими
атештә йакэрым?

Хем билерим — бошуна
гөзүмдә учәрсын,
билерим — сән дә бөлә
биринә качәрсын.

1965

* * *

Насыл сән кыйдын
да бракабилдин,
беним севмеми
сайыдан силдин?

Сән, мари кушчаз,
дүннәә гөзели,
не, бана вердин
бөлә ежели?

Инанамээрим
бән хич гөзүмә,
капанды ки йол
кенди сөзүмә.

Пек кыйак сәнжәз
кысмети йактын.
Бана хеп гелер,
сән шака йаптын.

1965

ДҮНҮРЛҮКТАН

Гелмедим бән гүн-гелиннән,
ама гелдим бош елимнән.
Гелдим йолда йалнызча,
хем гүчлү, хем утанжа.
Колумдан йок ким тутсун,
да йолда гөзәл дурсун.

Сокажыклар долашык,
олса, гигмәә йаннашык,
гезмәә хербир соакта,
дурмаа хербир токатта,
гөз кырып, та үүсүрмәә,
хем сени да гөстөрмәә.

1965—1977

* * *

Кысметли ким — кысметли:
чантылар да сепетли,
ушаклар да — ичердә,
шакалар да — жөплердә;
үрекләр — нижә амбар,
кахыр йок, шенник сә вар, —
да ишлеерләр, бозарынжа,
буйурэрлар, кызарынжа,
хем ойнээрлар, атлайыпта,
хем оперләр, катлайыпта.

1965

* * *

Даадан бир чок куш калкты,
кушлар хепси каракушту.
Севдажым бени бракты,
бән ардына дарсымыштым.

1965

* * *

Пейдаландын йолумда.
Кефли олду гүннерим.
Да кыладын сән йалныз
емен бүтүн дүннеейи.

Сени севип, бән сандым,
йарым аллаасын ки сән,
ки сәнсин ни хепсиндән:
не үфкели, не күсән.

Сандым, ки пек биз уйдук,
ки йок насыл бу олсун,
ки бүүк бизим бааланты
өлә колай бозулсун.

Вердин бана сән болдан,
не салт жаным истеди,
да башлады дарсымаа,
да тез севгин ескиди.

Гелдин сән — бүүк гөрүнмәк,
йанды шеннин дә битти...
Салт йол калды, гөстөрмәә,
не тарафа сән гиттин.

1965

* * *

Ах, гелсән сән йанмамда,
дураждандыр йанымда.
Еер билсән кахырымы,
гүдежән хатырымы.

Сән гөрсән гөз йашымы,
севежәндир башымы.

Еер билсән сән ажымы,
өпежән йанажымы.

1965

* * *

Гөрийм бир жан кысметли —
онда калэр гөзлерим.
Бана йәрдән йок теклиф.
Йалныз benim излерим.

Кырык үрәәм салынэр,
аарээр колтук-йардымы.
Кимә дә о йаманэр,
о жан дөнер ардыны.

Гезер кырык, касылы
benim гөлгәм дуварда,
нерде дурэр асылы
еди седеф гердандан.

Узак калдым бән ондан,
шенниим benim пек жыба...
Кимин йәри йанында,
үрәә несой, ажаба?

1965

* * *

Кызы ана метиннәрсә —
брак та кач,
еер комшулар метедәрсә —
кап та кач.

Кызы чойу истейӳрсӳ —
ону ал.
Да о сана еер гелӳрсӳ —
тӳркӳ чал!
1965

УТАНЖАК

Ах, не сарп о чоӳжжак! —
Хем йаваш, хем утанжак.
Йок инсан, она кӳсӳр.
Хепсинӳ о гӳлӳмсӳр.

Бак она — о кызарӳр,
де бишей — о зыбарӳр.
Утанӳр о бакышмаа
кызлара да данышмаа.

Йӳринӳ о йаклашӳр —
нки кашы топлашӳр,
йӳриндӳн евӳ варӳр —
кашлары араланӳр.

1965

* * *

Ислӳди дийл чоктан,
гезӳрди колтуктан,
хич ерӳ басмазды,
тӳркӳсӳ сусмазды.

Дурӳр ериф дӳрӳ,
алӳр кызы зерӳ,
сӳлӳрдилӳр ани,
Петрилӳрин Гани.

1965

* * *

Кеменчә, кеменчежиим,
шеннетсәнә генжежиин,

үрежи ки ачылсын,
не гүжү вар, аннатсын.

Сөлесин о, не олду,
блезиини нечин алды.

Солесин, не йан бакты.
Бир кӧӧрлүк мӱ бӧн йапты-м?

Даныштым мы азарлы?
Севмедим ми назарлы?

Не, алдым мы иилиини?
Не, боздум му пелиини?

Онун иили бана — пеет.
Онун пели бана — неет.

1965

* * *

Шенник бӱӱн чок —
хич йок ужу.
Урӧӧм бӱӱндӧ —
бир йортужу.

Шенник, сансын, —
бир шах ушаа,
йоллар, сансын, —
сааде ашаа.

Кыр — хеп, сансын,
ешилликтә,
дүннәә, сансын,—
бир шенниктән.

Шенник гелди,
вай, хакемдан...
да сән чыктын,
дост, аклымдан.
1965

ЕНИ ИЫЛА ҚАРШЫ

Хайаз дийл суук хичиҗик.
Колач долу пардылар.
өтер чаннар күчүҗүк,
лангыр-лангыр — тракалар.

Хэйхэйҗылар кайнашәр,
гезерләр — хич бир аннык.
Көпеҗикләр баулашәр.
Ерә чөчер караннык.

Быкты гезмәә ушаклар,
олду геҗә йарысы.
Дүшер, дүшер бүүк каарлар —
ниҗә чобан саргысы.
1965

* * *

Хичиҗик йок раадым
не гүндүз, не геҗә.
Беним хеп неетимдә,
ки сана гидеҗәм.

Дөнежәм орада,
нижә көөр казыкта,
зере йок таа кайып
езиләр йазыктан.

Бән евә дә гелсәм
зере, хеп дийл колай.
Салт сени бир чаармаа
йүредер о долай.

Гөзлерим бежерер
сааде йаш дүшүрмәә,
фикирим дә билер
салт сана дүшүнмәә.
1966

* * *

Таа уурарсан бана,
бән каршы чыкажам.
Еер йолларсан кийат,
бән жувап йазажам.

Еер гелмәрсә хабер,
бир селәм беклейжәм,
етишмәз кысметә
бир түркү еклейжәм.

Қайбеләрсә йолун,
геченә соражам.
Қырыларса блезинн,
колуну анажам.

Йыпрайарса чиизин,
сандыжаа койажам.
Еер йанарса севгин,
күлүнү коруйжам.
1966—1977

ДИК ОЛАНА

Не йаннышсын сән, бә жай?
Йок услу хич дурумун.
Илишерсин херкезә,
еллерин хеп курулу.

Пек бүүмүшүн терсинә,
долу киннән каларак.
Хеп йанэрсин, коркудуп,
коркудэрсин, йанарак.

Хайырсыз, ичсиз гөлгә,—
коркулуksун кос-кожа.
Таа коркут, бираз коркут,
тез кендин сән коркажан.

1966—1977

* * *

Гечежеклар чок йыллар,
катарак анмаклары,
силинежек аклындан
гезмеклар анныклары.

Днишилежек инсаннар,
ениларлан карышчан.
Касабанын үзүнә
чок вакыт таа йарашчан.

Кайбедежан сән бени
инсаннар арасында,
да анажан сииректан,
сааде лаф сырасында.
1966

МАРТ

Гаа кемик дережикләр,
лүзгерләр уулдээр саарлы
Кимсей гиинмеер таа инжә,
хепси күрклән сарылы.

Саургун таа копушәр
ба Тейдән, ба Карлыктан.
Капудан хайаз ишлеер,
донэр су бакырлыкта.

Ама бак сән йукары:
булутлар шенни үзер.
Шылады бир гөзчәз шафк —
о да илкйаза бензеер.

1966

* * *

Дийл чоктан бүүк саургун
карарттыйды мерайы,
йылдызлы каарын уну
долдурдуйду арайы.

Ачылды узак байыр,
дургунду күртүн йывмак.
Сармашты ики майыл:
гүнешчиклән байылмак.

Долайлар не болланды!
Диштирди гөк солууну.
Урәәм генә хызланды,—
гит, дургут шинди ону!

1966

✓ * * *

Гелди илкйаз генч үзлү,
кырлар генә пүлүзлү.
Анныксыз кыр, килитсиз,
түркүләр дә биткисиз.

О пеетли хем дә узун,
түркүсү гагаузун;
гүчлүүндә о — гүлмексиз,
шенниндә дә — гөлмексиз.

1966

ИХТИАР

Кырли илкйаз тунук гөклән.
Карарэрлар сокаклар.
Чарыклар долу батаклан,
шыкырдеэлар аяаклар.

Те гелер ихтияр бир дәду,
кыпырдеэр бир карарты.
Нижә бир ески икона,
карармыш о сураты.

Не чекмиш о бу йашадак!
Ехе-хе, не о чекмиш!
Қат-кат зееет кат-кат зихирлән
ууруна онун дүшмүш.

Те гүүдә долду санжыйлан,
те гелди вакыт өлмәә...
Да истәмеер о, өлдүйнән,
ен'дән генә дирилмәә.

1966

ААРЭЭРЫМ БАН

Еркен бaн ону чаарэрым,
хер гез:ным ердä аарээрым.
Бaн аарээрым, о — бир куш
йуважыы ким унутмуш.

Оф, салкым дурэр кефсиз,
көшежним дä — пек үүсүз...
Учтун наны, бүлбүлүм?
Гиттин наны, севгилим?

1966

* * *

Трамвайда бaн отурэрым, —
джентльмен, дийл факир.
Еллерим сä йалабыэрлар, —
салт йара, сааде кир.

Инсаннар бакэрлар хепси
бу дийл пак еллермä,
да гелер, бaн хич тькарма'им
оннары онүмä.

Елимдä салт бир гармак вар,
ани пак дерили,
да онуннан хеп өртерим
бaн өбүрлерини.

1966

* * *

Түркүм — ики сесчездән.
Йавклу олжам бән тездә.
Бакыйм, сөлеер инсаннар,
олсун кайнатам аннар.

Донак кайннама алмасын,
саде аҗыламасын.
Олсун коҗам ко пелтек,
ама севсин бени пек,
ташымасын елиндә,
саде тутсун белимдән.

Түркүжүүм — ики сестән.
Йавклу олжам бән тездә.
Қысметли ми чыкаҗам —
сора бән аннадаҗам.

1966 - 1977

* * *

Қаршлаштым бән бир йалпаклам, —
селәми зердим калпаклан.
Қафадарлан каршлаштым, —
үреми она ачтым.

Йоксулу да каршладым, —
фланими бән баашладым.
Қаршлашсам женк дүзүжүйләм, —
асаҗам ону гүжүйләм.

1966

ИЛКИАЗ

От биркач гүндә сыжак
йукары чүййүверди.
Гөк узак ерадән чак
шафкланды чиидемдән.

Башчалар штә ачтылар.
Кокулар — бал гиби.
Кызчазлар башладылар
бүкүлмәә дал гиби.

1966

СЕВГИ ТҮРКҮЖҮҮ

Гүн дирежни —
бийаз тел.
Гел, севдажым,
бана гел.

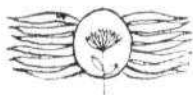
Көпрүмүздән
геч илин
о, ким benim
сечилим.

Бойум benim
гөрүмлү,
кашым кара,
өрүлү.

Топлээрыз биз
мержимек.
Гел, ким север
бени нек.

1966

КИЯТТАН «БАЙЫЛМАК»

* * *

Хеп йатэрым, уйанэрым
ба ердä, ба йукарда.
Байылэрым, байылэрым
бән түрлү дуймаклардан.

Хеп гидерим, хеп гечерим
нередән сә нерейä.
Хеп бишей ени ачэрым:
танымак — илерийä.

1967

* * *

✓
Бөлä сарптылар илкин гүннәр!
Хич доймаздым сени сииретмää.
О гүннәрдиләр — нижә гүлләр:
копармаздык, коркуп сиирелтмää.

Йарашардык бири бир'мизä,
да майылдылар хепси куйдä.

Дернекләр бакарларды бизә.
Кысметтән байыларды гүүдәм.

Биз гезәрдик сенселелерә,
ел өпәрдик хербир көшедә:
сән — колачлан бийаз бошчада,
бән — шараплан ешил шишедә.

Коруйамадык сора гөзәл,
не өлә кайет зорду булмаа,
не өлә пек паалыйды бизә,
не ләзымды кайет корумаа.

Битки гүннән лафы бән андым,
да дедим: «Хей, йа бак сән шуна!—
Безбелли, бән боша дарылдым,
хем сәнжәз дә күстүн бошуна...»

1967

САЙЫҚЛАМАК

Гелди гежә
койу-койу,
балландырды
сен уйкуйу.

Бендә салт йок
уйукламак,
бендә бүүн — салт
сайыкламак.

Сайык — түркү
персенгеси.
Ех, йәр гелсә,
сесиргенсин!

1967

* * *

Вар өмүрдä бир узун
дүшүнмäк.
Вар генчликтä бир хавез
дүшүрмäк.

Көтү миннет вар бир хош
чимдикли,
дүнкү, бүүнкү, хер саатлы,
шиндики.

Битер вальслар, бакышмак,
йалпаклык,
калэр йалныз сызламак,
йаныклык.

Йаныын йанэр гөзүндä
ики йаш.
Гөктä йанэр йылдызлар,
нижä шаш.

1967

* * *

Чок майыллык
... бән йактым,
йола йанык
хеп бактым.

Үч йыл шенник
билмедим.
Үч йыл бән хич
гүлмедим.

Саде она
дүшүндүм,
кимә хавез
дүшүрдүм.
1967

ИАРА ОЛДУМ СЕНСЕЛА

Гелди гүннәр хавалы,
олду бизим дүүн паалы.

Олдук шенник үклүсү,
олдук кысмет кефлиси.

Ачан гирдик ичери,
биз кауштук бирери.

Калпаа астым енсерә,
йәрә олдум сенселә.

1967

* * *

Вар кўйдә бир инсанжык —
йазылы гөзелликтә,
бир гержик, кими севдим
бүтүннә хавезликтән.

Да чыкәр, ки бошуна
харжамышым хавез'ми,
ардына онун боша
акытмышым гөзүмү.

Не нилим, ки о гөзәл,
ки гөрдүүм гүнүм — йорту?—
О бана — гүнүн шафкы,
бан она — бир карарты.

1967

* ЕСКИ БУЖАК

Кушчаз, гөктә пейдаланып,
кайбелер.
Гечти йашлык, да те курак
чекедер.

Даасыз бу ер, чыпак сыртлар
пек чоктан.
Кыврык салкым калмыш она
донактан.

Дик үүлендә, ачан сыжак
сарплашэр,
ер-гөк йанэр, не вар ешил —
сөрпешер.

Хер жан аарээр ер, сыжактан
йок олмаа,
хепси бакэр бир гөлгежәә
сокулмаа.

Салт ешиллик дурэр гүндә,
кызмакта,
хем дә кырда биркач инсан,
казмакта.

1967

* * *

Тенә, филиз вережейкән,
шишер, оләр су үклү.
Инсан, нилик йапажэйкан,
оләр гениш үрекли.

1967

* * *

Сарп оланы
ким гөрдү,
«Те бу — инсан!»—
о деди.

Бактым она
кендим бән,
да бензеттим
беендимә.

Онда гозүмнән
гездим.—
Долду йылдызлан
гөзүм.

1967

* * *

Саваштым бән вермәә йол,
ки гечсин утанжак оол.
Саваштым суук дурмамаа,
ки чичек дондурмамаа.

Чок сефер илдим ашаа,
йакышсын учмаа куша.
Йаптыым йоктур бүүк кабаат...
Не үрәәм е дийл канаат?

1967

* * *

Өмүр — дүннәә —
бир су гөлдә:
умут — бир шафк,
кахыр — гөлгә.

Шафкын дирәә
орда-шурда
ачәр бирәр
шылжаз суда.

Гениш гөлүн
дүз пердеси.
Умут гезер
ким нердейсә.

Гүнеш-булут,
гүнеш-булут.
Беним ешим —
өлмәз умут.

1967

САРҚАЗМ

Иашамак —
кәәмил бир иш,
аз вакыт,
ама кәәмил.

Сән севмәә
ону гириш,
йашайжы
олмаа да бил.

Иашадым
чок бән ердә,
да хеп дийл
канаат калдым:

хеп гелер,
ки чок вердим,
хеп гелер,
ки аз алдым.

1968

ООЛУМ, ООЛУМ!

Оолум, оолум,
йалныз ушаам,
йазыйм бир кийат,
калыйм ашаа.

Олса сендә
евлат бир жан,
бени колай
сән аннайжан.

Зор йыл олду,
сыра гелди,

да букамы
сана бөлдүм.

Корку чектим
сенин ичин,
коркулардан
ажыэр ичим.

Хаста олдун, —
кахырландым,
дирсежнимдә
сабааладым.

Дөшәә койдум —
семиз еттим,
гүнә койдум —
бенмиз еттим.

Бактым сени
гүнжәз-гүнжәз,
бүүттүм сени
саатчаз-саатчаз.

Сендән файда
таа олмады,
да бән маана
хич булмадым.

Сааде ачан
бактын дүрүк,
үрәәм олду
чүрүк-чүрүк.

Саде ачан
суулдун бизә,
бән көөр олдум,
дизә-дизә.

1968

ПАРНАС ИЧИН ПОРЕЗЕН

Бүүк парнасчылар
бир тоглуш курду,
йазаннар ичин
сорушу койду.

Савашты чок саат
суд хеп кестирмää,
ким достойник таа
Парнаса гирмää.

Бакылды кийатта
чок түрлү лааплар,—
хепсиндä вар чок
түрлү завтраклар.

Деди бир судчу,
ислää дүшүнүп:
— Биз хем ажыктык,
хем дä үшүдүк.

Иуфкалыклар
ачан бакажэз,
Парнаса кимн
оз'ман бракажэз?

Бән сизä дейжам
хем уз, хем четин:
хепсинä лазым
биразар метин.

Херкези истеер
Парнасы гөрсүн.—
Бираз зееглейжэз,
да браажэз гирсин.

— Орасы өлә,—
деди арифли,—
ама нәбажэз
Айоз зарифли?

Дыршан үз сес
сустурду барды:
— Парнаса — бизи!
Капу ачылды.

Поэтлар гирди:
Окумаа-Севмәз
хем да Прост-Иазар —
Да-Шүпеленмәз.

Оннара илач
чок ичирттиләр,
вердиләр акыл
да гечирдиләр.

Те гелди Канаат
гирмәә Парнаса.
Она дедиләр,
канаат олмасын.

Те гирди Ходул
аач аяаклыында.
Хепси дедиләр:
— Бу — хич йок адам!

Йолдулар кийаттан
канатларыны
хем кысалттылар
аяакларыны.

Бош бүүклүү ичин
жезаладылар,

поэт Кольцову
она андылар.

Ардына онун
хич дийл галантлы,
утанык, кырык
гирди Талантлы.

Критик дикилди,
ону карш'лады
да кӧтӧлемӧӧ
чиркин башлады:

— Эстетлӧӧ онун
стили улашык,
дӧшӧнмеклер'нин
чойу долашык.

Чок иши уймаз
белли ролийӧ,
чок ердӧ да вар
меланхолия.

Онун мелосу
дийл бирли, кайгын:
ба ӧтер кескин,
ба ӧтер байгын...

Поэтлиин башы,
патриарх ихтиӧр
калкты да баарды:
— Аз талантлылар!

Те буну те бӧн
саде бекледим,
салт онун ичин
бурай мекледим.

Ға брак зетлемәй
дүңчәй беендини,
о зетлеер зере
кенди кендини...

Капанды тоглуш,
арифләр даалды...
Оз'мандан Парнас
калаба қалды.

1968—1977

С. Г. БОГДАНА

Генийим, benim генийим,
зорлан — те бән бүүн генейим.

Генә бән гелдим, бүүксүн ки,
генә аар ед'жәм, исси ки.

Терс сә ким, — она гитмеерләр,
ни да ким, — ондан битмеерләр.

1968

* * *

Нерейе ким гидер,
о орай етишер.
Ким гидер чукура —
чукура о дүшер.

Ким гидер канаатлаа —
оләр динч хем гамсыз.

Ким гирер тамахлаа —
олэр дев инансыз.

Ким йашээр зааметсиз —
үүренер сүзүлмää.
Долайда са дүннää
савашэр дүзүлмää...
1968

* * *

Чанындан ом'рүн
гержик сес гелер.
Аудар гүннär
илери чекер.

Да гидерим бän
кырдырмалардан,
гöзеллää майыл
ген долайларда.

Да гөзлеримä
хеп о тоз гирер,
ангысы йолда
айаама конэр.
1968

✓ АЙЫР'ЛАНА КОЛАЧ ЙОК

Баллы аяа
уймак йок,
татлы йärä
доймак йок.

Үаньк үрәә
илач йок,
айыр'лана
колач йок.

1968

САНДА

Не түрлү сән жансын?
Несой сән инсансын?—
Хеп сени беенерим,
несой да олсан сән.

Сән дүрүк дурсан да,
сән бени куусан да,
бән хеп метедерим:
«Не йалпак бу Санда!»

1968

БЕНИ ДА ВАР БИР СОРАН

Инсан, түркү —
дилиндә,
чүүйер-ойнээр
бүүн дүүндә.

Гүвәә — белдә
ал кушак,
гелин — гержик
бир ушак...

Ама олмаз
факирә
гирмаә хажы
фикирә.

Бени дә вар
бир соран.
Беним дә вар
бир сырам.
1968

* * *

Биз чичек ектик,
сенди ми?
Йәр ени ери
беенди ми?

Шен түркү о таа
чаләр мы?
Бонжужак хеп таа
дакәр мы?
1968

АЖЫ ТАНЫМАСЫ

Аалемнәркенә халсыз,
о бакарды кахырсыз.

Нер'де йаш акты зордан,
кас'ветсизди о орда.

Ачан зеег ону сарды,—
«не сеси вар», о баарды.

Ачан зор ону капты,
нки еллән аннатты.
1968

АНАЛЫК

Аналык — не ен ни вар:
шафк, топрак хем булутлар.

Аналык — гениш боллук,
хавада бир пак солук.

О — хер илкйаз гелмеси,
кырларын ешермеси.

Аналык — үрәән сыжаа,
севгинин ахтлы кужаа.
1968

КИЙАТТАН «ПЕРСЕНГЕЛӘР»

✓

* * *

Дерә акәр үч ердән,
чыкәрым бән ичердән.
Дерә дүшер үүсөктән,
бән дә гидерим хептән.

Қал сән, анам, кал, бобам,
битер беним кыз олмам.
Кыз гүннерим те — геердә,
гелинниклиим — илердә.

Сиз бени бүүттүйсениз,—
саа олунуз бир керә,
севдама вердийсениз,—
саа олунуз бин керә.

1968

✓

* * *

Шекер — татлы, туз — тузлу,
бән — йалпак пек, сән — назлы.
Икимиз да биз — хавез,
ха евленелим хызлы.

*

Ах, не генч-генч кызчазлар
мейдана топлашырлар!
Бән сандым, оннар — йабан,
оннар са — йаклашырлар.

*

Генчләр гечер сокактан,
сокак өтер сыклыктан.
Уч саат севдим йарими,—
елим ажыйэр сыкмактан.

1968

* * *

Ширитли пеликлери,
блезикли билеклери.
Дурушу үрек йакэр,
өрүйшү бинник йапэр.
Ех, хани, олсун, нестә,
кысметли оласын,
да төлә бирисини
евинә аласын!

1968

АЙНА ПЕШҚИРИ

Айна пешкири —
дувар дизили.
Качырдым, оф, бән
беендим гөзели.

Кими севмедим,
онүн олажам.
Аалем гүлежек,
бән дә аалайжам.

1968

ҚАРЫ

Иуфкайкана да — каави.
Она гежә дә — маави.
О дарсыккан да — четин.
О чыраккан да — сааби.

Назлылыы — бана кадар,
севгилии — сана кадар.
Не хайыр топраа ләзым,
жанында — хепсижин вар.

Кужаанда ушак уйуйэр,
омузунда — кожасы...
Ах, кары йымышаклы!
Ах, кары ажымасы!

1968

* * *

Не гержикти о, дурукту!
Гөзеллии не пек йаныкты!

Некадар о ерийәрди, —
таа гөзәл хеп гөрүнәрди.

1968

БЕТ СУД КЕНДИНА

Гөзеллиин вар бүүк сөзү,
божжужак — кара гөзү.
Ах, гидәйдик йаннашык,
лафедәйдик, аннашып!..
Ким дүүндәймиш, гөрмүшләр, —
сачына тел өрмүшләр.
Баллан йатка ким вермиш,
бенизсиз сени гөрмүш.

Чингенайка чаармышлар,
ежел'ни бактырмышлар.
Офламышын сән узун,
кәр дүшмүш шафк-йылдызын.
Да бет судлан кендинә
сән гирмишин жендемә,
боз ширитлән белиндә,
кырык мумнан елиндә.
Да кимсей дургутмамыш,
өнүнә атламамыш.
Гүн дә хич тугулмамыш,
гөк тә хич чатламамыш!
1968

* * *

Ах, деликанны сенди,
кралкана!
Генч йанаа өпәмеди,
балкана.

Тоз-думанды мейдан дүн,—
бош калды.
Еди ада чичәә гелин
олмады.

Гечти йаз, да гелди гүз.
Кел — топрак.
Херердә — сынык бениз,
йок йапрак.

Көшедә кырык олан
диз чөкмүш...
Севгиләә дува едән,
чок чекмиш.
1968

* * *

Таныдым, нечин гелмәздин,
нечин сән гүлүмсемәздин.
Селәмин дә селәмсизди,
бакышын да хавезсизди.
Еллешмән суук, нижә бузду,
үрәән не аач, не сусузду.
Бошуна шинди гезерсин,
бошуна йолу дүүерсин.
Урежним сана инанмээр,
дуйгужуум сана йаманмээр.
1968

* * *

Бир вакыт бир күйдә
йашадым хайлижә.
Да орда уурадым
бир мүнүз айлежәә.

Чок вакыт сора бән
йок гечтим орадан.
Ким билер, не олду
йашамаларында...
1968

✓ КИМА ДУУНДАН НЕ ДҮШТҮ

Дүүн сонуна етишти.
Кимә ондан не дүштү?
Ийеннерә — силинмәк
хем шеннерә — севинмәк.
Иченнерә — докушмак,
өдүлжүйә — йарышмак.

Саадычлара — өн көшә,
ашчылар — ет сүүштән,
анажыма — хал илин,
бана — гөзәл бир гелин.
1968

* * *

Геченнәр фырлаттылар
батак, да бән буландым.
Бана сора сордулар:
— Нередә йуварландын?

*

✓ Биркач гүмүш пек ләзимди,
да сыкыйа гиттим.
О парайы чыкарынжа,
беним зорум битти.

*

✓ Биберим, бә биберим,
бән сени ийәмеерим.
Күчүжүккен не татлыйдын,
йакәр шинди хер ерин.

*

Чок имиш о да доймуш,
дадыны да дуймамыш.
Бән сайды саде даттым,
дадыны да аннаттым.

*

✓ Шарапчык, о не йапәр?—
Салт дили долаштырәр.
Таа чокча феналыклар
пак айыккана оләр.

*

Херердә, нерейә гит,
вар бирәр хасеет саклы,

херердә бирәр вар дик
хем бирәр дә харцаклы.

*

Дийл о дост,
ким сени дайанэр,
ама о,
ким сенин 'чин йанэр.

*

Пек сындым инкерлердән,
кәр кырда дикеннердән.
Қоркэрым, «дийл» денмесин, дә
йалварэрым зеедесиннән.

1968

* * *

Ким бошлара
майыл бакарса,
карьеристләә
йолу капарса,
она маана
херкез буламаз,
она каршы
херкез дурамаз.

Ко о гитсин
каави инаннан,
нерде — синип,
нерде — йаланнан.
Зор едежек
салт башлайынжа,
салт сураты
калыннайынжа.

1968

ДААВА

Нез'мандан даавалашэрыз! —
Йок ужу хич гүрешин.
Нез'мандан биз аннадэрыз
икимиз дә — бир иши!

1968

✓ КИМ — НЕРЕИА

Кöөр олан — гөрөннерä,
севилмäз — севеннерä.

Тамахлар — хеп ааранмаа,
хырсызлар — хеп караннаа.

Ажыйган — дүшеннерä,
кахырлы да — шеннерä.

Бет олан — хеп зарара.
Хайлазлар — салт пазара.

1968

* * *

Бән гидәрдим Гибана.
Нередән са, геридән,
йаклашты чожд'жак бана,
татлы пита — елиндä,

Ийерäk, бана дөндү
ка кырды йарысыны.
Бән инкär:
— Сән и кендин, —
вермишин парасыны.

Кендими чок диредим.

О сайды:

— На, ал, сеслә!..

Сордум:

— Нечин сән вердин?

Деер:

— Зере бана — исләә.

1968

ДҮШҮНЕРӘК В. И. ЛЕНИНҘ

Деериз биз, ки йок инсан,
дүннеейә дирек калмыш.
Ама вар кимилери,
бүүк неедә курбан олмуш.

Үүретмиш оннар нейә —
алдатмаз о йол, узлу.
О — гитмәк саде ииләә,
о паалы хем айозлу.

Не севдим бән оннары —
доорулуун нышаннарны,
ерин йол диреклери,
инсаннын шаннарыны!

Ах, инсан кулак касса
оннара еер таа зеедә,
инанжәк таа чок оз'ман
привилегия зеедә.

1968

* * *

Топражым — музей бир ер.
Йыл йылдан о дүзүлөр.
Таа кырык та вар,
бурук та,—
Вар нейя бакмаа,
дуруп та.

1968

* * *

Кайет чок иш учларыны
сөкмәя хашлак тутундум.
Онун ичин кими сефер
йарым стихта тыкандым.

1968

* * *

Хей, гүженмә өмүрә
сән зеедә назлылыктан.
Сән капанма кендиня
зеетлейяр йалнызлыкта.

Сән отурма сииретмәя
өмүрү бир тарафтан,
калажан зерә сүртмәя
бир бүүмәз уфаклыкта.

Сән топлама үрееня
йаныклык кырынтысы.
Белада акан йашлар —
йуфканын корунтусу.

1968

ИИЛИК ХЕМ ФЕНАЛЫК

Иилижӕк — ӧмӱр саалыы,
феналык са — хеп аалы.

Феналык — хеп далайан,
иилик — хеп илач койан.
1968

ФАШИСТЛАН ҚАРШЫЛАШМАК

Гидӕрди кол-колда
кары-кожа йолда.
Қаршы са оннара —
фашист, топаллайрак,
Қары йолда дурду,
кожасына сорду:
— Айол, Фрицым, сӧлӧ,
не бу фашист бӧлӧ?..
Не о она олмуш,—
бир коллан салт калмыш?
Фриц та гӱлӱмседи
да карыйа деди:
— Кол'ну омузундан
кырмыш кудузлуундан.
Деди она кары,
бакарак йукары:
— Гӧзӱмӧ иилдийди,—
сансын, бӧлӧ диилди.
О ӱз, нижӧ саазды,
да топалламазды.
— О прост уура гирди,—
жӱвап адам верди.—
Йола дооруттулар,
да топаллаттылар.
— Недӧн е о нышан?
Йа бак аннысына.

— Демирлән сокмушлар
фикир кафасына.

1968

КЫЛЫЧ

Не сарп дүшүнмүш
йапан кылыжы!
Йапмыш, ки беенсин
ону өлдүр'жү.
Сапы йапылы —
ел ажитмасын,
кескинни — болай
дири бракмасын.

1968

УБЕНИМ ДОСТУМ МАНОЛ

Маноллан биз
херердә — бирердә,
зер' о — адам
үфкеленмезлердән.

Северим бән
пек калын Манолу.
О гүн гүндән —
хеп калыннамалы.

Иилди — патлээр
сыртында жүкети.
Иди — йатэр,
да хич йок кас'вети...

Бир уйкуда
үч гежә топарлээр,
бир дөнмектә
бир криват копарэр.

1968

ИОЛЛАР

Қаршыда сүрүлмүш
и́ки йол ишленмиш
гөрүнер.

Бириси — кенардан,
бириси — мерадан
өрүйер.

Илк йолдан, евелки,
гитмишләр, диилмиш ким
зорунда.

Қас'ветли ким качмыш,
ени йол о ачмыш —
доорудан.

1968

* * *

✓ —————
Бактым шенник
аражыындан —
бүтүн дүннәә —
алажадан...

Гөзлеримә
йашлар долду.—
Ким нередә
ким не олду...

1968

* * *

Ешерди бол фиданнар,
телебеер йалын-даллар.

Кырлан баа — ешил кафес.
Гүүсүмдә — ешил хавез.

1968

✓ ГҮЗ БИТЕР

Сызэр гүз битән,
гелер кыш каарлы.
Белли хепсиндән
кырларын саарлыы.

Суук акэр дерә,
краа дүшер даалаа.
Дон чичек ерә
гелер еваллаа.

1968

* * *

Караннык долдурду
хер ерлери:
кырлары, даалары
хем евлери.

Херерси — көөр-саар ер,
йок шамата.
Бир чекиргә баарэр
салт долапта.

Бүтүннә ичердә —
сен дүш ели.

Тыкалы пенчерә,
пат дөшели.

Чоҗужаам уйумуш
ерҗезиндә,
бир өзсүз карандаш —
елҗезиндә.

1968

✓ ЕВЕЛКИ АДЕТ

Йукары, киришә,
бир маказ астылар —
оол терзи олсун.

Күчүжүк елинә
карандаш вердиләр —
йазыҗы олсун

Қолач тепесиндә
бабу ойнаттылар —
ойунжу олсун.

Бийаз безлән ушаан
үзүнү өрттүләр —
утанжак олсун.

Йыканды суйуну
лаалейә дөктүләр —
Оол гөзәл олсун.

1968

КҮЙ МУЗЕЙИНДА

Гөтүр, вер геери
те бу патретчи.
Бу экспонат дийл
бу музей ичин.

Иа бак Радийә,
йа бак Гафийә.
Бурда нередә —
этнография?

Рубажыклары —
алма дүкендән:
гөзәл, ама дийл
дикилмә сәдән.

Бизә салт ләзым
гиимнәр о сойдан,
ани йаратма
күйдә инсандан;

ишлик рөкедә
ачан ишленмә,
кырык аулда
ериш чөзүлмә;

платы докумуш
бир зеегли кары,
бели тутулу,
сураты сары.

1969

АЙЛЫКЧЫЙКА

Тойланда бир ев йан'на
гүннерни сайэр.

Ичердä гарип ана
ушааны саллээр.

Аар гежä ердä дурэр,
билмеер хич бир дил.
Токатчы лүзгär урэр,
оф, генä о дийл...

Попонец шафкы чөкер,
инди ай кота.
Айлыкчы са ким беклеер,
беклейжек о таа.

1969

САЛЛАНГАЧ ТҮРКҮСҮ (XX асирин 30-жу йыллары)

Гүнүн шафкы кайбелди,
жыन्नээр сеси пак суйун.
Ойнамактан сән диндин,
уйу, йаврум, ха уйу.
Айдää-айдää, аа-аа-а.

Дамна гөлжää хеп дүшер,
сулар акэр арадан.
Добружда чүрүйер
сенин бобан, кирада.
Айдää-айдää, аа-аа-а.

Евä о шинди варса,
салвережек бейгири.
Салт су — забун аркасы,
гир'жек алчак ичери.
Айдää-айдää, аа-аа-а.

Олур, сана гетирсин
маави гөзлү куклайы,

казандыны гөстерсин,
чарыкларны паклайып.
Айдәә-айдәә, аа-аа-а.

Ама не о гечленер?
Йаамур дөкер арасыз.
Үрәәм не сә, оф, дуйәр:
гележектир парасыз.
Айдәә-айдәә, аа-аа-а.
1969

КИРАДАН ДӨНМАК

Бу хава мы, ба?— Жендем йапты ери!
Не гери дөнмәә, гитмәә не илери.

Саургун хеп сарплашәр. Бән нәбажам?—
Не күрек, не йакажак, не дири жан.

Бин мындар шейтан инмиш бүүн дүннеейә,
да качәр дангалаклар, билмәз, нейә.

Несой сес? Хей, бир кимсей ми тракладәр?
Дишлери жанаварын мы такырдээр?

Чартлады: ким сә камчы мы патлатты?
Дермендән боран канат мы копартты?

Караннык чөкер хептән долайыма.
Бейгиржик тә долашәр те палдыма...

Қалажамдыр гөмүлү бән күртүндә
оклан гелбердән ставрозлан — үстүмдә.

1969—1979

✓ НЕСОЙ БАН ЙАЗЫЙМ?

— Несой бән йазыйм?— сорду.

Қысадан жувап олду:

— Бурда бир иш вар билмәә:

не йаздын —

саваш силмәә.

*

✓

Аз поэт бән мететтим,
макар чок кер' неетлендим.
Афетсиннәр, зерә бән
кендими да аз беендим.

1969—1979

КОМПОЗИЦИЯ КЛАССЫ

(эпилог)

ХЭЙХЭЙ 1975 йыла

Ахо, хоо!
Хей, чојуклар-герјикләр,
калпакларда — чичекләр!
Топландык биз бир бөлүк,
хепсимиз — дилә үрүк.
Бир дамна дургуналым,
гөзәл хэйхэй окуйлым.
Дерин солук алырыз,
не кувет вар, баарырыз:
«ахо, хоо!»
Чок евлерә биз гездик,
чок майыл ишләр гөрдүк.
Генчләр хепси конушәр,
филжаннарлан докушәр,
ихтиярлар да динненер,
телевизор сиредер.
Шопарлар салт йок патта —
хэйхэй гезерләр котта.
Илишкайлан Наста да
үчүнжү участкада,
тракалар еллериндә,
гезерләр Челепендә,
Сарафим таа аушамдан
колач топлээр ашаада.

Ламбуйлан Зарика да —
хэйхэйжы Варикада.

Чорбайжы, капуйу ач
да вер бир каба колач,
хем шарап, ичлем биз,
йысынсын ичлеримиз,
капейка да вер биркач,
бабуйа — үз грам илач.
Хайдин, деликаннылар,
генч хем ешил оланнар,
бән оку'ркан хэйхэйы,
сиз баардыныз бугайы.
Ахо, хоо!

Дишилди пек Бешалма,
орда шинди — чок алма.
Дишилди хем да Гибан, —
бир инсан хич йок йаван.
Гибан тыйнак бойунда —
нижә курорт Кырымда.
Шинди хепси — господар,
имелик хем руба вар,
шафк ичин да — Дубоссар.
Бунун ичин үч керә
чекиниз камчы ерә
хем дә баарын, чо'жуклар,
некадар сесиниз вар:
«ахо, хоо!»

Қолхоз — чалышкан елдә,
күй — гөзәл дүзүлмедә,
бааларымыз да — телдә.
Башчада бади Андрей
бүүдер бибер хем ардей,
лаана, мор патлажаны, —
не истәрсейди жанын.

Урду былдыр бир йашлык,
бостан олду — кәр ташлык.

Биздә карпуз сатылды,
да херкез' канаат калды.
Карпуз-каун биз идик,
да те нейә дүшүндүк:
ко кыржылар исиннәр,
да дадыны беенсиннәр,
да хер йылын ексиннәр;
зере, пек йакышыксыз,
күй калдыйнан карпузсуз.

Сарп чалышкан бүүн генчләр,—
комбайннара гечтиләр,
да бүтүннә мерайы
онбир гүндә бичтиләр.
Трактористләр пек гержик,
пулуклары — инжежик.
Таа гечтийнән аязлар,
кырлара чыкажэклар,
да, сүрүп, екежекләр,—
долайлар өтежекләр.
Сыйыргы йалта пинди,
дүзелтти чукурлары.
Сексән ектара бүүдү
емишлик мералары.
Гербицид химикаты
курудәр хербир оту.
Папшой отсуз бүүйежек,
казмажы хич олмайжэк,
Хей, ба динч хэйхэйжылар,
каавижә пеливаннар,
саллайын тракалары
хем дә инжә чаннары,
капунун онү өтсүн,
ичердән ишидилсин,
генч күконалар беенсин!
Ахо, хоо!

Каавилештик биз колхозлан.

Складлар бүүн дийл долу тозлан.
Гиттим папшой каблетмää,
быктым чувал үклетмää.
Прицеп кошу долдурдум,
калан'ны орда браадым.
Папшой койдум тавана —
етишти маказлара,
хем ердä дä таа калды
домуза хем каазлара...

Биздä пек ислää йашээрлар,
гевреклän пача ийерлär,
гүл гиби кызлар бүүдерлär.
Стифанка са Колийлän —
йашээрлар бомбонийлän.
Хербир ев — дөрт-беш ичерлän,—
бири бирини гечерлär.
Маазада шарап кескин,—
херкез' йок нижä исчин.
Ондан ики филжан ич —
бир киши гөрүнер үч.
Йа, бирли тутуналым,
бир «ахо» таа бааралым.
Ахо, хоо!

Варды таа не сөлейлим,
ама лäзым гиделим,
йавклулары гөрелим,
шекер, коврик верелим.
Калын саалыжайлан,
кары кожайлан,
ушаклар-күчүжүклär,
кызчазлар-чичежиклär.
Кысметли оласыңыз,
йылы йашайасыңыз
ишлän, ойнамаклан,
кырмызы йанаклан!
уйгуннук — араныза!

Берекет — мераныза!
Хэй, хэй!

1974

ХЭИХЭЙ 1976 йыла

Ахо, хоо!
Иа, ба Кости — йан калпак,
патлатмаа камчийы брак.
Сян дэ, Петри — кыврак бой,
ха егги, баардын «хэй, хэй».

Чок гездик бу гежэ биз,
силинди окчелермиз.

Чок гездик биз аралар,
да кесилди даналар.
Иа бурда дургуналым,
да бир хэйхэй окуйлым.
Ахо, хоо!

Хей, ба сечи чорбажы,
гелди биркач хэйхэйжы.
Иа конушу бракыныз,
бизэ кулак касыныз.
Биз гезериз бүүн хэйхэй:
Павли, Кости хем Мохой,
таа Симон Каварналы,
быйыжаа-кыврадылы,
хем дэ Петри Костанда,
бечки ани бостанда.
Шинди Павли чалажэк,
да үрек копаражэк,
хем дэ Симон-тракторист
окуйжэк, нижэ артист.
Иа баалайын палийи,
даламасын Павлийи,

сустурун патифону,
да сеслэйин Симону.
Ахо, хоо!

Бай Васил еркен калкты,
колунда саада бакты,
гинди маави костюм'ну,
койду бийаз галстууну,
гүүсүнә дуфи серпти
да бригадаһа гитти.
Трактора о йаклашты
да ону пулаа кошту,
бүүк бир кыр гөзәл сурдү
хем екти, хем беследи,
да бүүттү бади Васили
чукундур, екин, фасүлә...
Бүүттү Вани Арнаут
чок алма хем да армут.
Дикти былдыр сефтели
бир мера да шефтели.

Коллектив чалышты пек,
да чыкты бүүк берекет.
Қыш ичин койду Федос
оники куйу силос.
Пек исләә ишчи Вангели,—
үүлендә дә хич йан гелмеер.
Саайыжы Перчемни Гали
каблетти ики медали.
Саайэр сүт, олсун каймак,
ушаклар йапсын оймак,
исин, билинжә доймак...

Бак бүүнә, бак сабаайа —
күй дөнер касабайа.
Ичерләр — диван-криватлан,
ауллар — кесмә токатлан;
беш тә ев вар ики катлан...

Нәбәр колхозун башы

бу Ени йыла каршы?
Дүшүнер, не сә йазэр,
гелән йыл 'чин план дүзер:
байырда ки дуусун гөл,
көкендә олсун чок дөл,
кесилсин исләә баалар,
йысланылсын мералар,
сокак олсун — тротуар.
Хем неети вар таа онун
битирмәә стадиону.
Хей, ба деликаннылар,
омузларда — пардылар,
ки исләә хепси буннар,
йа өтсүн бизим чаннар!
Ахо, хоо!

Инжә — гежә темизи,
таазә — каарын бенизи.
Бүүн хербир капу өнү —
саде мусаафир изи.
Ердә каар — йамач-йамач,
гөктә ай — өрмә колач...
Үч сокак, секиз көшә,
гиттик ха Тодирешә,
бизим метин чобана,
сөлейлим бир шефк она...

Дуражәйдык чок таа биз,
ама кыш шинди, дийл гүз,
йаклашәр хем дә гүндүз.
Окумаа биз битирериз,
гидежейкенә дә деериз:
«Узун өмүр, ин саалык,
долу боллук, сефаалык!
Чок кысмет — евинизә!
Баарышлык — хепсимизә!»

Йылы сарп биз йашадык,
йаптык, не нышаннадык.

Йаратмаа да не таа вар
халклармыз таманнарлар.
Бирлигимиз бизим четин,
хем дā партия метин.

Пулаа койун чекели,
бир ойун биз чекелим,
адети енилейлим,
да йолу илерлейлим...
Хэй, хэй!

1975

ГАГАУЗ РЕСИМЖИСИНА
ДИМИТРИ САВАСТИНА

Дост шакалары

*

Пек паалыйсын сән бана
хем хербир карш'лашана.
Нерен гит — дōрт-беш киши
топарлээрсын ардына.

Сени хепсийжи билер
хем север, хем метиннеер,
зер' сенин искусствона
народ бүүк умут койэр.

*

Не мутлуйсун йаратта,
севилдин сән Комратта.
Не — Комрат!
Гит, те — Конгаз,—
севгилийсин дийл таа аз.

Гит ангы ашырыя —
хеп калэрсын арайа.

Беенилерсин херердә
хер адамнан карыйа.

Вергили хем дә гөзәл,
сән гелдин күйлермизә
Гез'жез шансора ходул,
бактын ани сән бизә.

*

Гөзәл чаләр дрымба,
жаным мизледи.
Бирдән дарсыдым, да
сени өзледим.

Нәбәр бизим Врубель,
несой такымда?
Казанжын кач рублә?
Не план аклында?

Сән — бизим амужа,
гагауз оолу.
Гөрүмлү олунжа,
гечтин сарп йолу.

Вулканешт — таа нерде!
Нерде — Ливов! Ах,
котлетчик ийәрдин,
северәк пилаф!..

Бу ишләр өләйдир
евелдән беери:
зеетленмиш бирәдән
хер бүүгү ерин.

Чекмекләр олмарса,
йок иит, олмалы.
Кендиси Саврасов
гезмиш йамалы.

Сән бааре билерсин
исләә хепсиндән,—
сүрүнмүш Маресьев
дирсек үстүндә.

Иарат зор'ну еркен
дуймушлар аслы:
Ангельчев хем Греку,
Репин хем Фазлы.

...Нәбәр таа озайкан?
Саа мы ушаклар?
Сени бир казайаклы
скульптура йапар.

1976—1977

* * *

Не чекер гитмәә Влаха,
отурмаа бираз лафа,
сииретмәә онда кийат
хем орнаментли сусак.

Иуфкарак макар, хаста,
гечилмәз хич Влах-уста.
Бүүк ишчи, талантлы пек,
кендижәә — Тулуз-Лотрек.

1977

ИАРАТМАК ЗЕЕТЛЕРИ

Иазмаа, хепси беенсин, кайет зор,
хер йазы олсун оригинал.
Поэтын куванны йолу тор.
Аз чыкәр стих, татлы, нижә бал.

Иаратмаа зор акыллан бесли
дийл саде бир кийат инжежик.
Зор йазмаа бир сыра да сесли,
ангысы дүннеейн бүүлейжек.

Снирек автор вар, хеп билинсин,
олсун генч хеп, каави хем ачык,
ки ону енсейя билмесин
хич бир скепсис, хич бир геноцид.

Иаратты олсун сарп ким истеер,
айоз неет сөленсин долудан,
бүүк куветлән да о кесилер,
пеет буламайрак лаф боллуунда.

Ба йуфка гөрүнер дүшүнмәк,
ба бишей геня дийл ериндә.
Май буламээр о иит ишиндә,
да буулэр кенди деринниндә.

Бош иш кекелемәя не файда,
ачан хер гүн сарплаа ер канан?
Кимнери шаштыржан,
долайда —
океаннан культурайкана?..

Те хазыр о сапмаа бир йана,
кенди йуфкалыыны афедип.
Да саде усталык иманы
верер таа бир кыймет-куведи.

О билер, ки ләзым дайансын,
не бела да сыкса хошуну,
үрәя хеп үкленмиш булунсун,
фикири хеп олсун кошулу.

О аннээр кысметли бир саатта,
өдүлдән ки ләзым атылмаа,
да татлы, дарсымаз уммакта
окумаа, окумаа, окумаа...

1977

ИАЗЛЫ ПАРКТА

Кызгын ердә серин көшә,
гөзелликләә кандырылма.
Не пек бензеер бу ер дүшә
кас'ветликтән уурайана!

Сүмек-сүмек — аачлар ески,
даллар, ашаа девирилmä.
Кими ерләр ачык, кескин,
кимилери — силдирилmä.

Бүүклү куйту — хер тарафтан.
Коку назлы, солук темиз.
Йыканмышлар таазә шафкта
хошлу сесләр хем хер бениз.

Сарп ер, дүшүнмейә далма,
даргын жана иилик екир...
Бурда чекер ашаа калмаа,
чекер олмаа аалемнән бир.

1977

Херкез хеп аалёми савашчэк енсемäя,
бир керä тамахлаа качыржэк кендини,
бир керä херкези дөнежек серсемä,
ген саатта унуд'жэк доорулук беендини.

Таа өлүнжä, беним хеп жаным ажыйжэк,
ани олмайжэк бир, йашамыш йанылмаз,
беенилән, нижä бир гержик ойунжайжык,
ангысы йапмээр бишейжик хич, не олмаз.

Бән билерим, ки бу йок та нижä олсун,
бән билерим, ки бу — саде бир дүшүнмäк.
Ама о да ислäя,— жан авайлан долсун,
да онда йашасын
баре ни истемäк.

1977

ТАМАННАА

Үүсекли калкымында
дуйгулар карышымы.
Кулланэр о аклында
бин етмäк нышаныны...

Те мумдан кайэр дамна —
айозлу.
Йанмаа! Йанмаа!
Хеп учэр жан илери —
таа мутлу бир таманнаа...

1977—1980

Аула сессиз гирди
сабаайың сен тутуллау.
Кымылсыз хава ергин.
Усулдук не мутлулу!

Пек севдим бән думанын
кандыраң, боз немлини,
чайыржык куйтулуунун
йымышак кесиллини...

Чок дуруп назлы кефтә,
ерийип дуваларда,
баскынныы беендим сестә
гариплии дә — лафларда...

1977

Йок оләр авшам шафкы,
ичерси дә бозарәр,
да тунәр беним аклым,
конкретлик уйудуләр.

Дөнүшер каран 'чиндә
биннән-биннән бенекләр,
үзүшерләр көшедә
беллисиз гөрүнмекләр.

Солукта дууэр услу,
байылдар авалы үз —
не сә дийл ачык, аслы,
фарфири гиби пек дүз.

Йымышээр сайыкламак,
каушэрлар дуйгулар,
да чекерләр саклылаа
раатлайжы, ни куйтулар.

1977

* * *

Иалабыкты ески парк
чок гүнештән,
йортулуйду
жывылтыйлан гүлүштән.

Авшам генә
сән йалныз
орый гирдин,
узактан
бир фисирти
бана сүрдүн.

Бүтүннә бән тепредим,
далгаландым,
үчүнжү керә селәм
сендән алдым.

1977

* * *

Ах, айым, хич айдыннанма,
мейданы бана хич анма.
Орда хепси севишер,
бана йар деер: «йайманнанма».

* * *

Ха, ба дост, гиттик сөзә,
алалым евимизә
о ходул кызчазлары,
ким бакмаздыр херкезә.

* * *

Комшу оолуз, ба Капсыз,
етишти йылларымыз,
бирәр кыз гетирелим,
севинсин аналармыз.

* * *

Тутушэрлар йылдызлар.
Ха донанын, йалнызлар,
гиделим биз дүнүрә,
буйол беким куумазлар.

* * *

Банамайжам манжайа,—
үрәәм карды санжыйа.
Вар кахырым: кыз гид'жек
ким-ангы йабанжыйа.

* * *

Атеш-лаф деди аазым,
качынмаа артык лāзым:
йангыны да сүүндүрмәә,
түтүнү дә сендирмәә.

* * *

Те олдук биз узажык,
анмаклар са — хеп паалы.
Үреемиз долу — ажы,
ама хеп баалантылы.

*

Геч калкан не сук аалээр:
— Кайет еркен уйандым.
Ким дайанмээр, о баарэр:
— Ех, не чок бән дайандым!

*

Үстүндән шейи беенип,
бән йанныш вердим пей'ни.
Мететтим бән сопайы,
бана урмамыш дейни.

*

Наны генә о каймыш?
Наны генә йаннамыш?
Истедим ки дайанмаа,
о са кенди — йуфкаймыш.

*

Сорма, нижелжә олду
бу тежил ишин сону.
Бир таук йымыртлады,
кыткыдаклады — ону.

*

Сән гиттийнән адама,
гөз курдуйнап ислеежә,
белли:
вар бир адаман
хем докуз да истейжәән.
1977

Күй узак, брәз таа йакын, ашаада,— гөл.
 Бу йан'нда бир даалыжак дурэр сапа:
 сииректән пек булажан бир күфлү тел,
 койундан калмыш далда пүскә йапаа.

Ики дар йапраклы сүүт — сол йанымда,—
 нижә символу гөзәл сакымалыын.
 Инжелик — нәндайса, жан алымында,
 хем татлы бир сызламак тапылмалы.

Йаклашэрым пек еникуну жана
 бу шаматасыз ердә бән йалнызлы.
 Отурэрым, нижә айоз йанына,
 ки үркүнмесин онун бүүк назлылы.

Йан гелдим, раатлыы дуйэр беним йаным,
 да дүннәә да диил, сансын,— бир дар
 кашык...
 Ишлейим таа тез, таазәйкән иманым,
 олмадаан таа бурасы да сынашык.

1978

Дийл таа вакыт,
 о гележек,
 да бу зор да енсенежек.

Сус олажэк хербир чекиш,
 саде дайан, она етиш.

1978

* * *

Штә авшам олду, тунэр гөк йалабык.
Ойнамаз олэр хептән алчаан шылы.
Шен сесләр ишидилер гөл ашыры
йамачтан, ани суйа гелмиш адык.

Хызланны гөчер узаа йукарларда
биткисиз мейданнарын ген кабуллуу.
Долайда — хошлу сыжак хем йаз боллуу.
Чифтчиләр евә гелерләр кырлардан.

Отурэр күйә гидән йол бойунда
меранын ак бекчиси таа үүлендән,
бир ески, йыртык газета — елиндә,
будаклы бир бурук сопа — йанында.

Отурэр о хендежиин кенарында
да майыл бакэр йолда хер геченә.
Бишейжик онун хич гелмеер гүчүнә,
чок ишләр сайды назлы иманына.

.
Учту чок түрлү йыллар, йашанылды.
Хепсижиин оннар белли бизә гечти
майыллыклан оннара, ким уз гитти,
прост етмәклән оннары, ким йанылды.
1978

* * *

Файдасыз хем дә бош хепси, не дакылма.
Дүннеейи донадэр зааметли качынмак.
Йок илин казанмак аарайан акыла,
салт чок дененмектән гелер бүүк ачылмак.

Хеп бир днишилерәк илери, йукары,
чок иши олажэк нейә биз басалым.

Саде лозунглары, айоз лозунглары
хеп лазым олажэк, йаздырып, асалым.

Қо гелсин кәр алтын заманнар бекленма,
уйсун херкезинә ии неедә кәр кармаа,
генә таа калажэк не-сайды көклемәә,
генә таа олажэк нерейә-сә чаармаа.

1978

* * *

Стихларым — йангын гүлү,—
сиирелерләр башчамда.
Йоруләр пек бұлбүлүм
седефли булутларда.

Савашлар дип карарсыз
хеп езерләр халымы,
гөстерерләр арасыз
өмүр'мүн кысалыны.

Неетлерин бүүк гөзелли,
гидән гүн кайет паалы...
Заман йок, раатлаа бөлийм,
хер саадым зер' сымарлы.

1978

* * *

Байылып сапаларда,
рухуму мераа вердим.
Таныдым тапылманын
ажылы дүшмелерни.

Истедим бән етишмәә
нижеленин саклылыына,
гөрмейә зор илишәр
хем акыл айыклыына...

Йолласын ко сон таа зест,
салт етмәә етиштирсәм
таа курулмадык үч пеет,
кандырлы байгын сесә!

1978

* * *

Бүүк соннук ачылмасы.
Алдан чыкәр санмаклар,
ки хер ел кыпыртысы
браажэк алтын нышаннар.

Бошүна бүүн нааледим
истеер, кесник хошларым
өтсүн, нижә мабедин
сыкы кемер ташлары.

Хеп шүпә таа сык каплээр,
уймак бүкер үреми.
Кийатта таа пек лафлар
гөмер бири бирини.

1978

* * *

Қарарды дигсиз гөкүн
шишели мейданнары.
Динненер хербир еки
байыллы фиданнарын.

Қараннык олду — дуткал,
койлашты дин сусмасы.
Дүртүлү олду хер хал,
хербир жан ойнамасы.

Да бирдән хептән йакын
өттү, нередән, билмәм,
сенин бир вакыттагы
тектарсыз гержик гүлмән.

1978

* * *

Шыладэр ауллары
кирезлик чичеклери.
Сапсыз, генч отчазларын
зааметли гөлгелери.

Бүүк йорту гелди сокаа,
севинмәк дайанылмаз.
Ичери гирди сефаа.
Дувары өпер шафкчаз.

Стеунозлаа дейни гиимни,
патреттән лелү деер: «Бак —
хер кары бирәр гүнү
ташымыш бийаз дуак».

1978

* * *

Диишилер йылар аш'ры аннамаклар,
нейин стойк коруйардым ууруну.
Гелдиләр бана те ен серт вакытлар,
да бән беенмеерим ески доорулууму.

Савашэрым кызнында бән йанмамын
дуааны ачмаа ергин инжелимин,
дүштеки бир татлы мистик хаванын
өттүрмәә йавашлынынын бүтүннүүнү.

Бән гирерим түтүннү беллисизләә,
да гезерим, дуйгуларлан басылы.
Хеп таман не-са истеерим сөлемәә,
да демәк хеп каплайамээр аслылы.
1978

* * *

Ески аач ойнар далжазлан
хеп өртер бир йылдызы,
үрежиим дә, долу назлан,
езилер хеп, йалнызлы.

Уйкусуз бүүләр гезерләр
ичиндә дар одамын.
Гөрүшә генчләр гидерләр.
Олса, бән дә айланыйм...

Анмаклар долу гүжәнән,—
дарсыклы көшелердә.
Гөрүндүн бүүн бана генә
сән тунук шишелердә.

1978

* * *

Маалим уста, кырып тырнак,
йапты гергеф синидә.
Дууду ени бир йаратмак
да койулду сииредә.

Гелер инсан ихтияр хем генч
гөрмәә гержик хайыры:
херкезлери — аннар, билгич,
танымасы — айыры.

Гезерләр кап долайында,
лекә аарээрлар, кедер,
нижә беним стихларымда
аарайжәклар йуфка ер...

1978

* * *

Сән дурардын дийилмәз,
бакышынды суук, куру.
Дудажыынды өпүлмәз,
хер лафынды айкыры.

Гөрүнәрдин тербеели,
айозлардын анныны.
О ачан сайды гелди,
дништирдин такымыны...

Не узун олду гежә!
Таа сабаадак атылдым,
ахмаклы гирип гүжә,
ани сән онда калдын...

Иукарын каранныны
маави еркенник сүздү.
Перделәр аралыындан
бир гүмүш иплии үздү.

Тутушту йалап хептән,
да бүүклү гөрүндүләр
балабан парапеттә
айариф херувимнәр.

1978

V * * *

Тә април гелди енийжә,
ешертти боз байыржыы.
Хаважык услу бүүн, нижә
Чадырын панайыржыы.

Башчалар кокэрлар замбаа,
гүүсүндә дә — еримәк.
Ама брак, она узанма,
кимдә йок титиремәк.

1978

* * *

Не йалпаксын, Анжелика!
Селәмни не пек үзүн!
Беким, биз йабанжылыклан
корудук севгимизи?!

1978

* * *

Қымылсыз пекинниктә
бүтүн гүн кырлар динды.
Каршыда, екнинниктә,
хеп йаврушкалар дөндү.

Тоз-думан олду йоллар,
чалканды гөкләр бирдән.
Сүрүләрлән гаргалар
долашты көөр лүзгердә...

Бүкүлү даллар калкты,—
боранын сусту сеси.
Үстүнә күйүн саркты
йаамурун суук елеси.

Байырдан акты кота
тунук су ешкиннемиш.
Карарэрлар булутта
дамналар силкинмемиш.

1978

* * *

Буланык, ешил дуймаклан
сән гелдин бана, илгә.
Хич көрпә үзчезинә ко
сенин дүшмесин гөлгә.

Топлу дизлән отурэрсын
йабанжы ичеримдә;
бени либмейрәк, шашэрсын,
не исләә бурда, бендә.

Бән сусэрым да бакэрым,
не судлаар, не дэ севя...
Ах, Макарова, Макарова,
хеп йоллээр бана гүвää!

1978

* * *

Генä йаз гелди кызмаклан,
ешиллик олду улу.
Боз гөлмек 'чиндä бобакам
казэр генä аулу.

Сыртында гезер чуваллан,
Йолэр от койуннара.
Йортуда чалэр каваллан
атешли ойуннара.

Хер авшам, евä гелдийнән,
буйурэр о борч хашлак,
кыврылып, йатэр, дингин, дä
уйуэр, нижä ушак.

Герилер сабаалән еркен,
назланэр кривадында.
Отүз йыл хеп севинер, ки
куртулмуш капралындан.

1978

* * *

Сыклетлик. Ер буналды.
Дүүмүклү — сыжак сары.
Батыда пейдаланды
маавили булут зары.

Иапраклар 'чиндән гечти
чапкынны бир фышырты,
бош бир баикада өттү,
кийатчыы серт учуртту.

Башында йакын сыртын
чимчирик кручаланды.
Чартлайып куру, даргын,
гүрлемәк парчаланды.

Чиздиләр евин он'нү
касматы чизижиқләр.
Акты сел, да чемренни
үздүләр көпүжекләр...

Улуйәр көпрүлердә
тунук су шарылтысы.
Йалабийәр йаш чимнердә
биннән гөк кырынтысы.

1978

* * *

Гөзлерим китленер,
пык уйку чалынәр
гежедә өзлү.
Анныма хеп гирер
таван парчалары.
Кырәр шафк гөзлүү.

Хеп хавез дертлери
йуурулэр айнада,
хеп таа бол дуру
татлылы зеедлерин

списоонун йанында
сенин болдурун.

1978

* * *

...Геч аушам. Ичержиктә
сыжак, куйту, шафкчаз йаалан.
Кыз ресим дикер читә,
ана кыйэр чанаа лаана.

Дөшели, каба патта
ушак татлы йапэр нани.
Дышарда, каранникта,—
даалык, чукур хем үч ранин.

1979

ЗЕЕТ

Сабаа:
Йаайэр йаамур.
Кара-ешил чамур —
йөлжазда, йамажын етеендә...

Боз абалар —
четин,
бет лүзгерләр —
кескин
бир бөлүк инсанын үстүндә.

1979

Ердекийим бән дә, хер нышаннардан.
Табаным басэр батаа хем топажа.
Ама бән дә турунжу авшамнарда
шейлерин беллилиндән хеп копажам.

Неет-хава стихта бана бүүн беенимли.
Не гержик деринникли долашыклык!
Инжели дүшүнкүләр саклы белли,—
салт дуймаклан сечилерләр аз-бучук...

Йок, биз дийлиз саадемин ачык гөрәр.
Чок керә биз байылэрыз өмүрдә.
Сусузлук кими сефер дойум биләр
денизин салт зынданны, көөр дибиндә.

1979

Кырмызы-сары чеврә
инер замбак түтүнә.
Гүнешин кыйнаш дирәә
гечер пенчер' сетинә.

Ачык хепси капулар.
Шамата — аул ичи.
Бүүлейәр ритуаллар
дарсымыш кауш ичин...

Топланэр, геләр кырдан
майыллы сиеред'жиләр.
Йалабийэрлар шен сырда
майолика дүүнжүләр.

1979

* * *

Гөзләр не бурма, не йан!—
Гежә саклылы!
Сесин, долу магия,
пленнәр акылы...

Кимнәр майыл демейәр
сенин адыны,
оннар таа хич билмеерләр
лафын дадыны.

Кимә уурлар уймамыш,
сана баксыннар,
оннар, кәр бән, буулмамыш,
үздән солсуннар.

1979

* * *

Бойундан сачаан учту
сабаайын бийаз кушу.
Суламны пердә ачты,
да качты гежә хошу.

Шишедә шафклы бенек —
ак капу шен мейданнаа.
Ачылды гөрүм үүсек
имдатлы бу айдыннаа.

1979

* * *

Каленин солук тыкээрлар тозлары.
Аскерин тунук хырлээр буазлары.
Гыжыдээрлар сыртларда тел фланиләр.
Титсили учэрлар көөр таш гүллеләр.

Теннердә хеп гөрүнер бойа ачык,
хеп өтер сесиргеннәә ески капчык.

1979

* * *

Лафым, рифма истейән,
енгел етмә пек бана.
Дүшүнмәк, илерлейән,
булажэк ни еш сана.

Брак, саклы үзләр гелсин,
алсын ансыз стих учмак,
күплети таазелесин
гөрүнмүш ени санмак.

1979

* * *

Битти те гүн. Бош арда
бозлук күлү силкинди.
Олду геч саат. Дышардан
кыпыртылар кайбелди.

Салэр көпää комшунун
фасыл, сансын хырсыза.
Айын йакын каушу
койу-кара кырсызлаа.

Сән шинди тез уйуйжан.
Бәнжээ сайды, бир йанык,
ал пенчер'дә дуражам,
бүүлү сетә дайанык.

1979

* * *

Не үрек тепредер кымылсыз бу солук!
Даалыкта геврекли не өтер күтүртү!
Не кыстав гөрүнер долайда бүүк боллук!
Усуллуун ичиндә дуйулэр титирти.

Бу — бишей енили, дийл дүнкү такымнык.
Бу дийл о раатлы сес, не өтәрди бана.
Сабаада ачылэр бир башка айыклык.
Анызлар сарылэр бир башка думана.

Йарымсфера сууэр, кайбедип йалазы,
бийаз краа да хашлээр көрпели учлары.
Қарармыш, дикинә йамачта йазылы
лүзгерин доорулуу салламаа аачлары.

1979

Дургунмаз олмалык —
 пекинмәз сызынты.
 Инанны калмалы
 дивечли бааланты.

Геерлерә хеп кайэр,
 сефаалык не верди.
 Гечмектә хеп дууэр
 бир өннүк куведи...

1979

ЕСМАК

Раслы лафтан чок уур гидер,
 ачыы дерин зер' хем буунуу.
 Сыра битти — дуйгу өтер
 она — ону, буна — буну.

Үрек излеер, фикир кеезлеер,
 да разгелер таман она.
 Куплет битти — дүшүм бензеер
 хем дә она, хем дә буна.

Тә үз чыкэр каранныктан,
 да майыллык — бүтүн биртаа.
 Татлы есер таманныктан
 хем о, хем бу, хем не-сә таа.

1979

* * *

Хич алдырмээр жаным
бир түрлү нассааттан.
Бән калэр хеп өлә
үрееми доурайым.

Майыллы айырсам
кәр гечмиш бүүк сааттан,
дөнежек генә о
арасыз орайы.

1979

* * *

Салкымдан йапражык те дүштү, атлады,
серт лүзгәр чатыда гисийи катлады...
Гүн гүндән таа дүрүк булутлар каймасы
хем дә хеп таа бузлу суларын айнасы.

Гүн гүндән таа паалы инжә шафк бенежиин,
йысыдан сапларны дүнкү шен гүмежиин...

1979

* * *

Кайбеләмәз бир бозлук
калды бүүк алажадан,—
тутуллу йанык хошлук
темира сулужаанда.

Думанда хеп сивишер
уйвашык гөрүм темиз...
Орада услу йашээр
сусмуш сеслән ергин үз.

1979

* * *

Хавайа сыймаз өтерләр
биткисиз орталыклар.
Канадынжа таа дүртерләр
үреми майыллыктар.

Кендими жансыз коулээрэм.
Бән даалэрэм алаттан.
Сырама донак аарээрэм
ен сечи паалылыктан.

Нелерә кәр бән баксам да —
хер аз иш, сансын — алмаз...
Не нееди таманнасам да,
хеп үрек таа раатланмаз.

Ах, ахтым, кайет хызланма,
брак гечмәә илерсинә.
Топланым ко бираз жаннан,
кантарлым, нереси — не.

1979

* * *

Дайанмаа биз үүренериз
канондан таа евелки.
О деер: — Браамайын ерә сиз
хем дә бөлмейин үкү.

Не пек, не пек бастырэр о,
Фебын дарусу паалы!
Ченеми саде тутэрэм
гүүсүмдә бән дайалы.

Кач керä үк аар етти, дә
хеп дурэрым алтында —
емирли кариатида
таш хавезлән — сыртында.

1979

* * *

Сыкыннык битти! Жыннээрлар
дереләр, уйанык майлан.
Башчалар гержик дурэрлар —
дудаанда бийаз басмайлан...

Есменин өнү сак. чүнкү...
Не сону каави алымнан!..

Сән гелдин онун ичин, ки
сакымак йансын йалыннан...

1979

* * *

О майыл Джокондайа бакарды
да сорарды, несоймуш сеси.
Жан алтым да кырч озман тутарды,
сарпты сорманын ки өтмеси.

Нәны-са гитти о чыуламаклан.
Бән дә бурда дийлдим кендимдә...

Дүн гөрдүм ону, кара чораплан,
отурарды, Руфи — өнүндә.

1979

* * *

Саплы табет тырнаа көөр дебештирлини.
Дик дедииндә дурэр дев бир инатлык.
Да капуйа килит тә илиштир'ли,
да айыр'лы дүннәә. Хепси — бу артык.

Сыкы дарлык кундаа — кайадан дувар.
Үрек хеп топланэр, суук емер тени.
О енсенмәз кыпыш! Нер'де колайлар?..
...Иуфка олан истеер бүү куведини.

1980

* * *

Серг дүүйер пек йаныы денемәк
... сарплашлыы.
Кедерли хал колай тертипленмеер.
Чекер үк жан, кошуп ширетсиз чалышы,
зер' инжә зарифлиин бйдур — пленнии.

Зеетлерин ичиндә аар апостол гидер,
серпили мутлулук гүнешиннән.
Дикенни йолунда каавилик о истеер
гөзлернин капаклар бирлешлииннән.

1980

* * *

Гүз сыйырды далдан йапраклары.
Сесли кушлар техна паркы браайэр.
Севмиш үрек татлы мутта сайэр
кабледили өдеш уфакларны.

1980

* * *

Те байыр икилеер биткинжи сеслери,
суслашэр башча жывылтысы.
Алифли каушмак та сенди, кесилер
кенарда далга чырпынтысы.

Алчажык булуттан алтын сыр алынэр,
Усуллуk сарды долайлары.
Гөзлерин өнүндә сә хеп таа салынэр
сачларын генчлик бораннары.

1980

* * *

Пазар шафкы дөкүлер.
Инжә фистан са краадан.
Көрпә севги титиреер
илк байылмак йапраанда.

Ойнээр плиссе безиндә
тантелили көпүкләр.
Йанэр кызгын үзчездә
чичек ачар бенекләр.

1980

* * *

Буйур, ба дост, бирлик-жан,
дарсык гөрүш авшам'на...
Түтэр сары бир мержан
ел, ал гүлдән хашланма.

1980

НОЯБРИ БИТҚИСИ

Хавалар олду титси,
сат-пат каар кесмин ойнээр.
Саургун гүрүлтүсү
шиндән керä дуйулэр.

Иым'шээр дан салт сннрежик,
ачэр кáсым дүрлүүнү,
нижä суук үзлү гержик
дөнек гүлер бир гүнү.

1980

* * *

Өтер труба сеслери.
Чизер Дюрер. Дев Самсон...
Да жанда каплээр ери
сечили бир пластик тон.

Сак капелла далгалээр.
Не бүүклү хербир өлчү!
Ставрозда о дамарлар...
Флорентлилерин үчү...

...Кач соруш үстеледи!
Кач олум иилди гөзä!..
Ачан тайналыы беендим,
инжелни сайдым гөзäl.

1980

* * *

Усланмак гөтүрер кас'ветсиз өмүрә.
Зааметлик — дүз-ара саадемин денемәк.
Иуфкалы гөзлерим бакәр дар илерә,
да гүүстән хеп чыкәр тутулу иннемәк.

Сайыклык заманы, о кезли ихтиярлык,
кач керә бетфалээрсын сән прост кефини!
Изметтә дуйарак татлымсы да аарлык,
сән йонәрсын беним ак Моисейими.

Атешин сенин дийл бир йалын дилжези,
о — иштә, хеп сүүнмәз, бир көрүк фырыны.
Дүүмүклү дамары коулайрак, сән тезли
таманнээрсын рухун доз-айдын сымар'ны.

1980

* * *

О, достум, хайырда бак та бозма ууру, —
көтүсү алажәк йангына о коору.
«Бакын, те йанылды!» — бааражәк хасеетли,
севинип, ки чыкты бир кер' о да доору.

1980

ИКИ ЙАРАТМАК МОМЕНДИ

Меланхолия

Есап чыкмайжәк бүүн: олду хал суважык,
кафамы да тыкээр семелик тыкажы.

Гержиклин хеп сүүнер сырытмак
кескин үз ерийер да даалэр көөр бошлаа. йымышаан,

Бир дүздә хеп гезим: алышлы гөрүнмәк,
да калдырмээр бени масаллы өрүмәк.

Ачылмак

Ен тсплу бир бирләй бакышы бән чаардым.
Орадан биткисиз гөрүнмәк ачылды.

Хавалы гүпүрдән асмалар кой'лашты,
да олду канатлы букаалыын уйвашты.

Да бирдән бән дуйдум, булунуп бир ердә,
ки дурмак ноктамнар — сайысыз геннердә.

Бининжи пергелә урулду те айдын.—
Булдум таа бир тараф, нерден
бакмадыйдым.

1980

* * *

Думанын көөр гөзү те йоклээр бош йолу.
Йавашлык узанэр ойалар.
Ачылды аз долай,— анызда йайылы
гевшейәр, буулдулма бойалар.

Ама тез гөлгенин кенары кушкулу
гүнеши чыкыйа баалады.
Күйүн бош ардында суванды тунуклук,
олду гөк боз ары канады...

Таа донунжа, дерә хеп акты денизә,
да селләәр гиттиләр дериннәә.
Далгалар салт өтерләр, чалэрлар үздә
гүрлемәк камланны еринә.

1980

ЛИНИЯ ФАНТАЗИЯСЫ

...Дүшүнмәк шүпедән пек кесилер
хем сынэр, нижә көөр — урулмактан.
Мор лекало чиркин пелтекленер,
карандаш титиреер уурламактан.

Бозарар пунктирләр чок салынэр.
Гөрүм формалары пек калаба.
Сорушлар пергели те даралэр,
да есап топланэр бир калуба.

Те гелер севимни жувабына
долашык үз чизи айкырылы.
Да кошэр алатлы чывгарыны
параллел гитменин тамахкырлы.

1980

* * *

Айыр инат не аслылы,—
каави калэр ахтлы ежел.
Дурэр ондә хеп асылы
бүүлү коллар дөнемежи.

Бела еви хасрет йапэр.
Пишман олэр доору шүпә.
Үздә хавез дарсык акэр.
Ажын йалабийэр күпә.

1980

* * *

Қабарды чөзүк чимнәр
бууларын майасында.
Тепедән дә тепейә
ерлешти пембә сува.

Көпүрдү шу башчалар,
фышлады генч мешелик.
Чактылар ашааларда
шишежик көшелери.

Шашылмак койусунда
бүүленмиш хавез чүйер...
Йанын лефт — бойнусунда.
Чичекләр 'чиндәә — чембер...

1980

* * *

Хер эпоханын вар бир өтмәк мотивы,
да дүшүнмә дикен фенеци сыбытмаа...
Зынданны далгалар обанарды йывын.
Сесли лира йан'нда сарсаларды сытма.

Алатлы ески шал атыларды сырта,
евдеки оланнар сус оларды, аннар.
Да гезәрди раатсыз олумнар суратта,
кыйметли йазыларды паалы анналлар.

Дүндеки гөрүмнәр дөндүләр кусура.
Екилди баст'раннык таш йолүжаз йанында.
Бир гүн' хроникада окудум бир сыра:
«Р шанлыды кенди вақыдында».

1980

* * *

Утанэрым бәи, ачан
аалашэрым өмүрдән,
зере паккана таа, жан
дийл — алтар гүбүрлейән.

Пык ичтә дүүнер сертли
фенецленмедик дүшләр...
Мутлу о, ким кысметли,—
кылычсыз енсеер дүүштә...

1980

* * *

Безлендикченә теним,
хал чатал олэр, ики:
аудэр бени севим,
гелер аар хайыр үкү.

Фикирим, ол йымышак,
кас'веди хептән даадыйм,
олыйм енидән ушак,
генә дүдүжәк баардыйм.

1980

ИЛКИАЗ

Те каплээр
масал херерсини,
да өтер о үз сеслән данда.
Тепеләр дә олэр ресимни
бойаларлан кирез суйунда.

Хайырлы гүнешлеер сабаалар
йарады,
зеетленмиш, өрсели.
Уйанар йапраксыз фиданнар
севимни
деер:
«Те — биз, сааселем».

1980

* * *

Йалпак есер не лүзгержик.
өмүр илер гиби гержик.
Чыртма да хеп өлө өтер,
ачан бири она үфлеер...

Ески дүннәә бүүн хеп ени.
Кайнээр ачмак каршы гүнә...
Да ким-сә илк йазер сени
тит'рәр елиннән гүннүүнә.

1980

* * *

Пембели гардероб каршысында
морланэр кадифә сачлары.
Аз дингин кирпичләр карышмышлар
гөлгесиннән гөзләр алчаанын.

Елжезләр зааметчи, жан ашаалы,
маалимни суратта да — учсуз
бакышын инанны падишаалы,
нередә доорулук — судчусуз.

1980

* * *

Триләжын онүндә — мармелад,
бир йывын карамели кийады...
— Ха отурунуз таа, ба милорд,
бакын, не вар бу кап алтында.

Да ойнээр денемәк кашларда,
уз кадын окуйэр сыралар:
«...үфкели атылы ташлардан
арада үүселди бир дувар...»

Биз сеслеериз, бакып хеп хошлу
үзүктә бүүк, ешил топуза...
Битер стих хем Кагор конушу,
даалышэрыз евә докузда.

Отуруш олду шен, дойумну.
Канаатлы чорбажыйка дурэр:
таа кыпэр гөздә ахт ойуну,
дишлердә таа цыгарка йанэр.

Дүз фистан акымы гүүдедә,
хасажык та — лүзгәр көшеси...
Хеп бүүлү таа каран дериндә
хош евин дар духи шишеси.

1980

* * *

Тунук онедидә о хавез
уйанды — алтынжык, селемет...
Ишидил бана таа, айоз сес,
таа гөрүн, үшүдәр силуэт!

1980

* * *

Сииредер бүтүннә аражык
йортуда мейдана чыкманы:
сән гидәркән йолда,
кывражык
фырладэр еменин чукманы.

Дурэр херкез, бака каларак,
севгинин тутулу солуунда.
Сән гидерсин, ахты тутарак
гержиклиин ак чичек бузунда.

Падишаа бүүклүүндә кесимин.
Йарашэр сана суук та дурмаа.
Танынэр кайыллыклан сенин
айыры доорулуун ходуллаа.
1980

* * *

Лаф «Нева» бүүлейжи өттү сарп
стихлардан...

Кыврак диз алажайды гүнеш йапраандан...

Бакыштан о геләрди гүләр хем мелин.
Булутлар 'чиндә ев гөрүнәрди илин.

Чалгыжыйлан гечти бир ездән өбүр'нә.
Долу тарга чичек койулу онунә...

Акыллы анныйа чөкүштү йасламсы,
йазланмыш сачларын усуллу хавасы.

Кенарын кумунда йок сессиз адымнар...
Оз'мандан таа калды
пешкирли дөрт дувар.

1980

* * *

Дүртүлмәк штә олду бир ежел нышаны...
Бүүк кезә етиштийнән, дүшмәз верилмәә.
Усталык бүүн хептән букаадан бошанды.
Таман бүүн таманнык вер олгун
вергиләә...

Гүн гүндән таа паалы хайырлы, пак
чаармак.

Сеслемәк касыләр сарп блажин өтмейә.
Айаклар алтында дайаклык нек ойнак,
да учәр хеп дүшләр йакышмаз етмейә.

Ианык — су платына. Океан гөчүләр.—
Титсилик кәр өлә дә есер пүс тендән...
Буланык зынданын узаанда сечиләр
алымнык, үзәр дар бир тафта үстүндә.

1980

* * *

Уйанмак саатларында
акышәр дүшүнмекләр.
Сырасыз хем сырада
ачыләр дишилмекләр.

Ен'дән гөз севиндирер
темизлииннән чичежик.
Ажыйы да сендирер
имдадыннан сыжажык...

өмүр чок иш гөстерди
хем гержик, хем дә титси...
Чок керә бән истедим
пеет саде гөзәл өтсүн.

1980

* * *

Үүленәдәк хер гүн бүзүлдү
думанын аазында байырлар...
Гөктә турна сеси кесилди.
Челикли маавилик топланар.

Копушту пойразын есмеси.
Сабаада бол хава бузланды.
Да гүнүн тунуклаа гирмеси
нижә бир ал ширит узанды.

1980

* * *

Нем суугуннан саплы башчалар.
Шиндән буумээр емиш кокусу.
Ажымны, йалнызча, йабанжар,
хавезин севгидән компасы.

1980

ИКИ СТИЛЬ

Ии неет,
кайет паккан,
дүшер
байыр зетиндә каннансын...
Блажин насаатлар ерлешер
йаваш, нижә диз конмасы.

өмүр: измет пайы,
аллы —
йортулары...
Чекер идеяйы
лозунг палдымнары.

1980

* * *

Дуйгулар байылды хепси.
Бән калдым чыпак инаннан.
Оса вармыш бетли скепсис.
Үүсектә чок иш аннанмээр.

Не раатлык уурамээр хан'дән!
Не үрәәм долу кепааз'лан!..
Душмандан олдум йабан бән,
севдамы диндирдим назлан...

1981

БИЛИНМЕЗЛАА

Дишик новелла рухунда
башка тә труппа ойуну.
Ени дуйгу такымында
башка сой скульпторун йонуу.

Патретчес'нә бенземейи
ени рессам, кырып, бозэр,
сетлеер сокаа, бурэр еви
хем маавилеер кырмызылы...

1981

* * *

Йолуму штә сопайлан
йоклээрым бән бүүн аар.
Мааналар зетлеерләр пек
сенәнәз хавези.

Хеп ени сә — кúртеләр.

Беним — түрлү фризлар.

Таманнаа сыйамайжэк

думан үзлү кеезим.

Дөксүннәр кәр не дә сарп

сесләр ергин беени,

аллахлы кәр кеф версин

ко ен кескин майа,

өмүрдә сүртәмейжәм

биркач пеедә дейни,

дейжекләр, етишмеди

филян аннамайа.

1981

* * *

Пүс йумак дурду гүн уурунда.

Атлады кырымсаа сачмасы.

Қарышты тыкачлы боранда

кушларын күтмекли учмасы.

Қас'ветли мийсин, жан, инжә мал,

ани йанмайжэк гүн бозланда,

бирдән дурмайжэк каар качмасы

хем лүзгәр ани олмайжэк дал?

1981

УШАҚЛЫҚ

Қалкынардык биз айаа,

етектән тутунарак.

өмүрә, нижә айа,

биз бакардык, шашарак.

Чок шафклайды о заман,
масаллайды гечендә!
Кокулу отлар анам
фалайарды ичердә.

Биз ойнардык йалтыда,
ешерәркән чим кафлы.
Бүүлейәрди кийаттан
гөзеллик литографлы...

Да билмәздик ген гүндә,
бакарак ресимнери,
дениздә ки геминин
гыжырдыр диреклери...

1981

* * *

Сарп сесләрлән жаным ватизли.
Бүү-пеетләрлән аклым оқунмуш.
Узакта гувурдыр саар кеезим,—
сев-дүшүмнән йалныз бир конуш.

Зын сарплыы, жан, истеерсин? Истә!
Бән гидерим солук те олмаа.
Ен гержик өрүйерим үстә,
дайанынжа үзүмнән она.

1981

ЗЕЕТЛЕНМАК

О йанмыш, тутушуп чичекли коорлардан,
да чаләр, ачан йок берекет кырларда.

Итирер, ачылсын гөлгенин капусу,
сыкылмыш ки ўраа сербестлик сокулсун.

Салт ондан айырэр хеп услаар пейданы
зеетли ўч адымнык салынмак мейданы.

1981

ДЕМОН — ТАМАРАИЯ

Ходулум, саклыйым — Сиза бан,
нышаннан башка зер' бүүдүм.
Онун 'чин жандан да гозандан
саклы бир сева бан дондүм.

Бенда — пак не жүмла олардыр
бүтүн бир учсуз дивечта.
Да етмеер бана ўзйыллар да
ачмаа кендими дип-ичта.

Бинтонналы таштыр — дев дару.
Ондан ўзүмда да — саарлык.
Аннайын, онун 'чин бан аарым,
зеода ки тутарым аарлык.

1981

СИИРЕК КИИАТ ААРАМАК

Беллисиз сапада
вар ески ломбард.
Орада сорулэр
декадент хем бард.

Алчажык оада —
антиквариат.

Аарлыклар өлчүсү
бурада — карат.

Ўз фанатик аарээр
бир саклы пиит,
бүү-кийат ичиндә —
бүрүнжүк ширит...

Ааранэр эстетлар,
расламаа,
кимин
жөбүндә — Мандельштам,
Блок хем Мүкими.

Тантана ритуал... панайыр кара...
Метронун хайады,
калаба ара...

Умуду хеп делерт, ичими сапла,
жендемини сусузлук сиирекләя, сарплаа.

Татлылы шамары
йапракта сүрүт.
Пармаклар ужунда —
үүсекли спирит.

1981

* * *

Ах, сенин о инжә бойжазын,
бүүлейәр о кыврак өрүйшүн!
Қалдырмарсын ердән маказы,
даттырмарсын баадан емиши.

Бән дә бакмайжам үст еминә,
олажам тез сениннән кайыл.

Бракыл'жам сенин истеменä,
ардыма ки каласын майыл.

Салт, дартып чембери ачыктан,
аз'жык таа омузда саркажам.
Дайан, айолум, биразчык таа.
Тез сени бән раада бракажам.

1981

* * *

Инсаны тутэр бир
мут гүнеш ердä.
Буну есаплээрлар серт гүрешлердä.
Енсемäя истеерлар ачан бир шуну,
илкиндән бозэрлар корунтусуну.

1981

БИТАР ГҮН

Кайэр динär тütүн
евлар үстүндән.
Сенер горизонт.

Долай таа дийл бүтүн.
өнкү есмедән
раатсыз хеп таа кот...

Куша кондуу чаада
фасыл бир гелер
учмак дурмасы.

Канат учларында
хеп таа титиреер
хава урмасы.

1981

СТИХ ЧЕКЕТТИРИЛМЕСИ

Дүшүнмекләр артык боллу,
бири сечтим сә — таа улу.

Шиндән ләзым бүүлү олым,
йудыйм дуйгу буултусуну,
ләзым таман доору булым
дүшүнменин уултусуну...

1981

* * *

— Ачыкла сән бана, йа сөлә, бә жан,
биткисиз зетлердән аар е, пек аар е?
— Бән пек чок йаралар дайанажам,
арада алышсын салт ким'си бааре.

1981

* * *

Қо бастырсын сенмәк тозаа,
инмә хеп алчак кужаа.
Зере зорлу нейә оз'ман
тырмаштын үүсек ужа?

1981

ДОСТА

Беенип пак үзүнү,
инандым: сән — шанлы,
да хер серт ездедә
калажан ашаалы.

Да кондум ардына,
көтүйя гөрүнмәз,
хем дедим бән сана,
аалемә не денмәз.

Простет, простет, достум,
севинмәк йарадан,
зорларда вар койдуйм
ки сени тарада.

Байырдайдын — сетим,
дениздәйдин — күрәәм.
Кал сән генә четин,
еер бракарса үрәән.

Бүүн дә простет, аман.
Айоз ишти дейни...
Ләзымныйды курбан,
да койдум бән сени.

1981

КӨӨР КҮВЕТ

Директә — синжир букаалан,
йанында — докуржун аач.
Бир атлы куйрук-байраклан
хем ики дә страж-берданч.

Дангалак, мындар жыллат таа
балахон 'чиндән бакэр,
Жанабет олан, фанат та
йумурук кинни саллээр.

өн хабержийн чекерләр
аслылык 'чин одешә.
Басарак гүчү ичиннән,
өрүйер Гус атешә.

1981

ЧА, ХЭЙСА...*

Ишлеериз сыкы биз хем кышын, хем йазын,
Белайлан зеегтайиз. Ча, Мургу, хэйс, Брәзу.

Күчүкүз — бүүериз, зорларлан дүүнериз.
Етмәзкән кувет тә, дуа биз едериз.

Узак канцарлия, гирмәә дә коркәрсын,
Титси капуда салт лобут 'чин саркәрсын,

Салэр примприетор, сойэр хеп перчептур.
Беклеериз, беклеериз, доор'лук са хеп
йоктур.

Закон да бизә хич арка бир олмаздыр,
йоллар биз дүүйериз, умут са калмаздыр...

Боша биз гидериз, заабит тә хеп ойса...
Ча, хэйса, ча хэйса...

1981

* Евелләр ичин.

Бүүк идеалын чок сорушлары.
 Бән дә таа кардым гок майыллыына.
 Аз беллиликләя гөз алыштырдым,
 хеп бир денедим лаф колайлыыны.

Ахтлан йокланэр
 фал диплердä ер,
 да гүмүшленер еркен даннары.
 Шыллан ачылы, серпинтиленер
 перу алтында таш далгалары.
 1982

СТИХ ПЛАНЫ

Гержикли йарат культу.
 Суумуш үзлär далгалы.
 Эосун шылы — куйту.
 Вакхын тени дамгалы...

Бет Нерон, йабан Батый.
 Касаветлär акышы...
 Азгынны узаа батэр
 Пророон йанык бакышы.
 1982

ГЕНЧЛИК

Севгили бакышчык ашырэр дышары
 гержйжак кирпиинин аулу ашыры.
 Өтер сес. Чалмактан хич күфленмеер
 чыртма.
 Истеер генч дуйгулар шен булут учуртмаа.
 1982

ВЕРГИЛИК

Инжә фреска руху — музейдә бütүннә.
Кубейин алты — гөк, ашаасы да — дүннәә.

Экспонат кокусу, йалдызлык бүүлери.
Ихтийәр те йайәр нисөзләр еллери.

Қанкик Авель дурәр: бурулу сен аазы,
йукары чевир'ли гөзүнүн бийазы.

1982

* * *

...Таа бир генч даавада те дүүнер.
Аар есап хавада асылы.
Гөрмүшүн онүндә сә дөнер
бин керә текрарлы аслылык...

1982

* * *

Маави гөлләр долайында
азгын ачмак кайнамасы.
Қырык түүлү кушчаз йолда
аарээр чепел йувасына.

Дышар, дышар, гүнеш телли,
ески гүүстә хавез йакан!
Исләә, ки темам вар белли.
Пеедим темиз куба акан.

Диййәр-диимәз те ешелеер
гөзүм солуун йыпраклыны.
Бош өнүмдә дә ешерер
карандашын йапраклары.

1982

* * *

Олдулар көрпеләр те бүүн бендә.
Бүүклерин шефклери: «ач хем ешер!»
Қо ески еттикләр дийл пек беендә
хем дүнкү хатырлар бирәз дүшер.

Сиз — таазә куветли хем йалынны.
Қанаатқырыз биз,
сач
акчазлыында:
дүшенин хем өнә йоллананын
еллери — бир байраан аачказында.

1982

* * *

Эстетләә
йол са дар
ачылы,
Аристотель — нариндир ортак.
Беним Меккам — севим аҗылы.
Беним айолум — Ленин-Сократ.

1982

КУМИР

Шанлы бир ад —
бир мистик есмелик,
фаллы бир лаф — кәр краа дудакларда.
Кемик йайэр
о сес сөленили,
етишерäk
дамар узакларна.

Гечер те о,
саклы легенда кәр,—
да тутулу
сокак серин бүүдä.
Те балконда
о усталы семтлääр,
сивиш учлар
бирлää геләр недән...

1982

* * *

Дөрт килит вар дөрт өндä —
бирлилин ачылмазлы.
Да оләр штä гүн гүндән
аарамак ажымазлы...

Бүтүнүн лäзым бана
айыры саклы пайы.
Ўз нееди зымбаламаа
бир тозда вар колайы.

Те о — символлу дуйгу,
биннән кат инжелемиш...
Байыллы стиха уйгун
не-сä, салт гүжеленмиш.

1982

АНСЫЗЛЫ

Таш ешәә урардылар трослар
өкчеләр, ийип ону ояа.
Нәны-са бакарды хеп хаста
гөз,
бир беллисиз ашырыа.

Жан бир дарсыклыды йалында.
Чок гүннәр гөмдүйдү умуду...
Хепсижии гечәркен йанымдан,
ким-сейди дөндү дә отурду.

1982

* * *

Не татлы бүүн пек гелер
сиирекли бир геч емиш!
Илк кысмет тә гөрүнер
дийл дадыйжа ичилмиш.

Конуш дийлмиш долудан,
дуйгу дийлмиш дериндән.
Йашайан да думанда,
сансын дийлмишим хич — бән.

1982

МУЗАИА

Дедин: «Илк —
куруллуклан бирлеш,
озаман — артистлийсин кожда».
Ахтларым олду генч бир атеш,
хем гүүдәм дә она — йакажак.

Геждә салт сууэрым услу,
саар мабет — рухумун йапысы.
Бени йок бурда ким доорутсун,
бени йок бурда ким йанылтсын...

Не геврек бүлүр ай саадемин!
Дүүер суук йылдызлы кылафа.
Ачык пенчережик тә бени
хеп атэр тарафтан тарафа.

1982

ААРАНЫЛАР

Прост му, ни пек ми,
хепси — салт б е к и м...
Үст бакыш ешмеер
алт герчеклии.

Доз-долайда да
хич колайда бән
гөрмеерим бишей,
салт — ү з ч е к и.

1982

* * *

Йәр евдә паклык йапәр
хеп тә айнайа бакэр.
(Дедим она «кырнак»,
о аннамыш «кыврак».)

1982

* * *

«Н» сорэр, ангы Дюма
несой йазмыш түүлән.
Камертону сес дуймаа
үүредер бир Филя.

Чат'ракта да — кефленмиш
алтмыш йыллы Ганчи
хер блезии сайэр гүмүш,
хер кыза деер Манчи...

1982

* * *

Сынэр те Каин,
кимин
ели канны,
Линч тә бракэр асири.
Чаарэр сыклыклан йәри деликанны.
Лелек учэр бир сүрү.

Бүүдер баалар хеп
ени Аврам оолу,
гүн хеп йакэр кафыны.
Бән шинди бишей
өлә аарамээрим,
нижә кайып лафымы.

1982

ОКТАБРИ

Башчайы чизер таа куш,
таа сечер шенни бакыш
үүсектә баашыш-гени.

Отчазда са пек алчак
йапраклар өлә уфак,
күчүлдерләр ки бени.

1982

* * *

«Арылар коуланмаз бүтүннә котлардан.»
«Дурулмаз хеп казмайлан чыкар отларда.»

Сән кәр бүүн дә гечтин
типик дененмейи,

ангысы дуудурмуш
евелки демейи.

1982

ДЕНКЛИК

Не фасыл, ани бән
ениләйим сунан,
ашыра өрүйерим бүүнү өлчтүрмәә,
коркудәр са бирдән
мелинни инсаннар,
ким истеер ерлешмиш ишлери дништирмәә.

1982

* * *

Долайда чифтчилик эстетлини ерийер.
Ауллар ардында — алмалык хем боодай.
Дүүдү чан йортуя. Да жана гөрүнер
сачларын каранныы ичиндә йарым ай.

Орфейин үзүндән гел, имдат, кусура.
Бүүк хорал фисирдеер, нижә кырк дуажык.
Хем өтер пак стихтан дүртекли бир сыра:
«өрүйшү онжазын те-те дургунажэк».
1982

* * *

Дүшүшлү кышта гүнжәз
вар, шылээр дийл каланийжа,
сыжак ес дүүер гөлжәә,
бузказы салт саллайынжа.

Умут хеп өлә, дөнгүн,
семеләр бир ансыз назлан,
сөленмиш сана кәр дүн
соакта илин бир фраза...

1983

ЖАНЫН ШАФКЫ

Топларды жан нектар
статуюлы парктан,
аул чүвеннииндән,
барокко стилиндән...

Хем «Балеро» йолу
чекти саклы зеедә,
хем «Учүнжү минор»
үкү гелди зеедә.

Те драма сөкүлдү.
Рүх каблетти алым.
Көшә үүсеклииндә
йанэр алчак йалын.

1983

* * *

Узак сесләр гүлүшер.
Альтлар, баслар шымарыр...
Хеп акыла илишер
дирижерун сымары...

Вақыт вар еркен, ачан
йанэр кирпик шен чнидә,
ачан уймак —
сансын жан —
марар далы ичиндә.

Вар геч кысмет, икинжи,
ачан йаайэр кырымсаа,
ачан гамсыз түркүжү
гечер гарип романса...

1983

ЭСХИЛ

Хеп дүннәә савашажэк
дышармаа тозлу гыжыы.
Етмекләр карышажэк
ангысыннан ангыжыы.

Үст илик дуудуражэк
йанныш паа, шашык лафлар.
Салт сонда бири дейжек:
«Бурада башка иш вар».

Аслылы са бүтүннә
саклайжэк анылмактан
сусмасы Прометейин
йамажа бааланмакта.

1983

* * *

Пазар дөндү аушама,
чизмә гииндим мушама.
Бастон алдым елимә,
гиттим Кудин ушаана.

*

Кемени дуйдум сесиндән,
даулу — дүүлмесиндән.
Бекләр кызы таныдым
сык-сык дүүләр гүүсүндән.

*

Ойун дурду диишийә,
ха гечтик, кыз, көшейә,
отуралым орай, нерде
йок ер ики кишийә.

1983

* * *

Не дүртерләр үреени
кайыллыклан пишманлык?
Де: «Гелер, не вар ени,
о хеп таа сарптыр, артык».

Де оннар 'чин, не олду,
не ектик биз хем бичтик:
«Прост — не ии унудулду,
ии, ки простту не, гечти».

1983

* * *

Учэр куш үүсеклиин тойунда,
булутлар куйусу бойунда.
Шен чакэр далгасы денизин.
Сербестли сойунуун бенизи...

Раатсыз дүш сә, дериндә
дарсымыш вакыт бунунжа:
ах, бир гүн йалнызланса
да гитсә, да ачылса,
да гүлсә о бирердә
бир беендиннән дойунунжа!..

1983

* * *

Не гержик
ушаклар ойнаян,
хеп гечән уммактан уммай!
Гүҗенмәк хем гүлмәк онүндә
оннар үзчә бензеер анайа.

1983

* * *

Каранда шафкланылыды
сааз сачак бир салкымжыкклан.
Дернежик тә курулуйду
уурамыш бир йалпажыкклан.

Да гержик
саклы хошлукклан
йалварды евә гүдәсин.
Да деди йолда хашлак о:
— Ах, бе, сән дә мы өләйсин?!..

1983

АПАССИЯ

...Спартан кыйаа хазырланэр.
Серт он стратег Марафонда.
Енсеер сайды хем буйурэр
назлы пармак медальонда...
1983

* * *

Булуштук хош, илеркилим!
Булдум сени бән ойанда,
килиада бир бүркүлү,
раатсыз дүштә хем уйанда.

Ежел ишийдир — ки калдым,
үрәәм топраа котарылма,
илли-көөрлүү ки даладым,
доору далдан копарылма.

Масал да о,
ки бән ачтым
бурда,
саарлыккан кушалы,
кыймет поэт кийатчынын
капуларны падишаалы.
1983

* * *

Экспромтта бүүн денендим бән,
чалыштым да, иннедим дә.
Бән бойа олдум беләдән,
ама зор йазмаа бөлә дә.

*

Стих беендим чоктанжана,
хеп качтым чабужана:
ичинә арадым дат
хем бениз — кабужаана.

*

Йактым стих биркач гежә.
Қалды генә зеедежә.
Белли, ани йаарына
оннарда да гезежәм.

1983

* * *

Темел, дувар, дирек, кириш,
гүжү, мекик, масур, ериш;
ушак, криват, бычкы, кесер,
тепси, комбайн, асфальт, торшер;
куршум, ракета, танк, илач...
Зааметтир кач! Зааметтир кач!..

1983

* * *

Таазәйди сарп о башчанын
гөлгә иримнери.
Гөкүн йанарды башында
авшам гүлгүлери.

Деди долай донадылы:
«Корунч кысмет — герчек».
Да истедин, биз олалым
куйту хем дә чичек.

1983

И Ч И Н Д Е К И Л А Р

Автордан	4
--------------------	---

К И Я Т Т А Н «И Л К Л А Ф»

Кафадарлы бирликтә	5
«Не чаләр, не өтер...»	5
Мемлекетин генчли	6
«Гечмә сән йанындан...»	6
«Ех, кардашым, ба кардаш...»	7
«Пынара суйа гиттим...»	8
«Сү исилди, балык калды...»	8
Күйлү ерифин гүннүүндән	9
«Шен куш — йалныз дирекә...»	9
Сабаа	10
«Башчада кырнак казэрым...»	10
«Ах, тарафым, тарафым...»	10
«Ии гежә дә дийл гүндүз...»	11

К И Я Т Т А Н «Й А Н Ы К Л Ы К»

Темирә ичиндә	12
«Мержанкалар көктә уйуйәр...»	12
Севдамын ийликлери	13
«Қо ол аалемни...»	13
«Хербир ана лаф...»	14
Сана өрүйерим	14
Генчлини өзлә	15
Гелерим бән не ердән	15
Қотлон башында дүшүнмәк	16
Хей, булут	16
«Гезнәрдик биз дийл аз...»	17
Йок маана	17

«Бекледим, бекледим...»	18
«Кара чүвен кауклу...»	18
«Алма сән, ба жаным...»	19
Бизә генә хызлансана	19
Гидер ериф	20
«Гоктә йылдыз — бин елли...»	20
Ики баашыш	20
Севги конушу	21
«Йаамур йаады салкымнаа...»	22
«Вар бир кабак көкени...»	22
«Йәрим екер арпажык...»	22
Бана бири йакышар	23
Бетва	23
«Деди «кал» бүтүн евим дә...»	24
Бендә о — бирижик	24
Бобам гезер, гүлерәк	25
«Оф, өмүр — татлы бал...»	26
«Йоллансан, бизә геләсин...»	26
Панайырдан	27
Биз генчиз	28
«Гелдим йолдан дингин бән...»	29
«Генә бән сокакларда...»	29
«Насыл сән кыйдын...»	30
Дүнүрлуктән	31
«Кысметли ким — кысметли...»	31
«Даадан бир чок куш калкты...»	31
«Пейдаландын йолумда...»	32
«Ах, гелсән сән йанмамда...»	32
«Гөрийм бир жан кысметли...»	32
«Кызы ана метиннәрсә...»	33
Утанжак	34
«Исләәди дийл чоктан...»	34
«Кеменчә, кеменчежим...»	35
«Шенник бүүн чок...»	35
Ени йыла каршы	36
«Хичижик йок раадым...»	36
«Таа уурарсан бана...»	37
Дик олана	38
«Гечежекләр чок йыллар...»	38
Март	39
«Дийл чоктан бүүк саургун...»	39
«Гелди илкйаз генч үзлү...»	40
Ихтияр	40
Аарээрым бән	41
«Трамвайда бән отурээрым...»	41

«Түркүм — ики сесчездән...»	42
«Карш'лаштым бән бир йалпажлан...»	42
Илһияз	43
Севги туркужүү	43

ҚИИАТТАН «БАЙЫЛМАК»

«Хеп йатэрым, уянэрым...»	44
«Бөлә сарптылар илкин гүннәр...»	45
Сайыкламак	45
«Вар өмүрдә бир узун душүнмәк...»	46
«Чок майыллык...»	46
Парә олдум сенселә	47
«Вар кўйдә бир инсанжык...»	47
Ески Бужак	48
«Тенә, филиз вережейкән...»	49
«Сарп оланы ким гөрдү...»	49
«Саваштым бән вермәә йол...»	50
«Өмүр-дүннәә...»	50
Сарказм	51
Оолум, оолум	51
Парнас ичин порезен	53
С. Г. Богдана	56
«Нерейә ким гидер...»	56
«Чанындан өм'рүн...»	57
Айыр'лана колач йок	58
Санда	58
Бени дә вар бир соран	58
«Биз чичек ектик...»	59
Ажы тапымасы	59
Аналык	59

ҚИИАТТАН «ПЕРСЕНГЕЛӘР»

«Дерә акәр үч ердән...»	61
«Шекер — татлы, туз — тузлу...»	61
«Ширитли пеликлери...»	62
Айна пешкири	62
Қары	63
«Не гержикти о, дурукту...»	63
Бет суд кендинә	63
«Ах, деликанны сенди...»	64
«Таныдым, нечин гелмәздин...»	65
«Бир вақыт бир кўйдә...»	65
Қимә дүүндән не дүштү	65
«Геченнәр фырлаттылар...»	66

«Ким бошлара...»	67
Даава	68
Ким — нерея	68
«Бән гидәрдим Гибана...»	68
Дүшүнәрәк В. И. Ленинә	69
«Топражыым — музей бир ер	70
«Кайет чок ши учларыны...»	70
«Хей, гүженмә өмүра...»	70
Иилик хем феналык	71
Фашистлән каршылашмак	71
Кылыч	72
Беним достум Манол	72
Йоллар	73
«Бактым шенник аражыындан...»	73
«Ешерди бол фиданнар...»	74
Гүз битер	74
«Караннык долдурду...»	74
Евелки адет	75
Күй музейиндә	76
Айлыкчыйка	76
Саллангач туркүсү	77
Кирадан дөнмәк	78
Несой бән йазыйм	79

КОМПОЗИЦИЯ КЛАССЫ (эпилог)

Хэйхэй 1975 йыла	80
Хэйхэй 1976 йыла	84
Гагауз ресимжисинә Димитри Савастинә	87
«Не чекер гитмәә Влаха...»	89
Йаратмак зетлери	89
Йазлы паркта	91
«Херкез хеп аалеми саваш'чәк енсемәә...»	92
Таманна	92
«Аула сессиз гирди...»	93
«Йок оләр авшам шафкы...»	93
«Йалабыкты ески парк...»	94
«Ах, айым, хич айдыннанма...»	94
«Күй узак...»	97
«Дийл таа вакыт...»	97
«Штә авшам олду...»	98
«Файдасыз хем дә бош...»	98
«Стихларым — йангын гүлү...»	99
«Байылып сапаларда...»	100

«Бүүк соннук ачылмасы...»	100
«Карарды дипсиз гөкүн...»	101
«Шыладэр ауллары...»	101
«Дишилер йуллер аш'ры аннамаклар...»	102
«Ески аач ойнаар далжазлан...»	102
«Маалим уста...»	103
«Сән дурардын дийилмәз...»	103
«Те април гелди енийжә...»	104
«Не йалпаксын, Апжелика...»	104
«Кымылсыз пекинниктә...»	105
«Буланык, ешил дуймаклан...»	105
«Генә йаз гелди кызмаклан...»	106
«Сыклетлик. Ер буналды...»	107
«Гөзлерим китленер...»	107
«Геч авшам. Ичержиктә...»	108
Зеет	108
«Еркекийим бән дә...»	109
«Кымызы-сары чеврә...»	109
«Гөзләр не бурма, не йан...»	110
«Бойундан сачаан учту...»	110
«Каленин солук тыкээрлар тозлары...»	111
«Лафым, рифма истейән...»	111
«Битти те гүн...»	111
«Не үрек тепредер...»	112
«Дургунмаз олмалык...»	113
Есмәк	113
«Хич алдырмээр жаным...»	114
«Салкымдан йапражык те дүштү, атлады...»	114
«Кайбеләмәз бир бозлук...»	114
«Хавайа сыймаз өтерләр...»	115
«Дайанмаа биз үүренериз...»	115
«Сыкыннык битти...»	116
«О майыл Джокондайа бакарды...»	116
«Саплы табеет тырнаа...»	117
«Серт дүүер пек йаныы...»	117
«Гүз сыйырды далдан йапраклары...»	117
«Те байыр икилеер биткинжи сеслери...»	118
«Пазар шафкы дөкүлер...»	118
«Буйур, ба дост, бирлик-жан...»	118
Ноябри биткиси	119
«Өтер труба сеслери...»	119
«Усланмак гөтүрер кас'ветсиз өмүрә...»	120
«О, достум...»	120
Ики йаратмак моменди	120

«Думанын көөр гөзү те йоклээр бош йолу...»	121
Линия фантазиясы	122
«Айыр инат не аслылы...»	122
«Кабарды чөзүк чимнар...»	123
«Хер эпоханын вар...»	123
«Утанэрым бән, ачан...»	124
«Безлендикченә теним...»	124
Илкйаз	124
«Йалпак есер не лүзгержик...»	125
«Пембели гардероб каршысында...»	125
«Триләжын онүндә — мармелад...»	126
«Тунук онедидә о хавез...»	126
«Сииредер бүтүннә аражык...»	127
«Лаф «Нева» бүүлейжи өттү сарп стихлардан...»	127
«Дүртүлмәк штә олду бир ежел нышаны...»	128
«Уйанмак саатларында...»	128
«Ууленәдәк хер гүн бүүлдү...»	129
«Нем суугуннан саплы башчалар...»	129
Ики стиль	129
«Дуйгулар байылды хепси...»	130
Билинмезләә	130
«Йолуму штә сопайлан...»	130
«Пүс йумак дурду гүн уурунда...»	131
Ушаклык	131
«Сарп сесләрлән жаным ватизли...»	132
Зеетленмәк	132
Демон — Тамарайа	133
Сиирәк кийат аарамак	133
«Ах, сенин о инжә бойжазын...»	134
«Иисаны тутәр бир мут...»	135
Битәр гүн	135
Стих чекеттирилмеси	136
«Ачыкла сән бана...»	136
«Ко бастырсын сенмәк тозаа...»	136
Доста	137
Көөр кувет	137
Ча, хэйса	138
«Бүүк идеалын чок сорушлары...»	139
Стих планы	139
Генчлик	139
Вергилик	140
«Таа бир генч даавада те дүүнер...»	140
«Маави гөлләр долайында...»	140
«Олдулар көрпеләр те бүүн бендә...»	141

«Эстетләй йол са дар...»	141
Кумир	142
«Дөрт килит вар дөрт бидә...»	142
Ансызлы	143
«Не татлы бүүн пек гелер...»	143
Музайя	143
Ааранылар	144
«Йәр евдә паклык йапәр...»	144
«Н» сорэр, ангы Дюма...»	145
«Сынэр те Қанн...»	145
Октябри	145
«Арылар коуланмаз бүтүннә котлардан...»	146
Денклик	146
«Долайда чифтчилик эстетлини ерийер...»	146
«Дүшүшлу кышта гүнжәз...»	147
Жанын шафкы	147
«Узак сесләр гүлүшер...»	148
Эсхил	148
«Пазар дөндү авшама...»	149
«Не дүртерләр үреени...»	149
«Учэр куш үүсеклини тойунда...»	150
«Не гержик ушаклар ойнайан...»	150
«Каранда шафкланылыды...»	150
Апассия	151
«Бүлуштук хош, илеркилим...»	151
«Экспромтта бүүн денендим бән...»	151
«Темел, дувар, дирек, кириш...»	152
«Таазәйди сарп о башчанын...»	152

Кара Чобан Дмитрий Николаевич

К 21 Стихлар: Стихи/Худож. Д. Савастин.—
 Кишинев: Лит. артистикэ, 1984.—с. 159.

Дмитрий Кара Чобан — известный в республике гагаузский поэт и прозаик.

Книга является своеобразным итогом творчества автора за многие годы. Это стихи о родном цветущем крае и замечательных его людях, об их любви к своей земле, труде, жизни и мечтах.

К $\frac{4702150000-126}{M756(12)-84}$ 92—84

84Г

ДМИТРИЙ НИКОЛАЕВИЧ КАРА ЧОБАН

Стихлар (стихи)

(На гагаузском языке)

Редактор Д. Танзсоглу.
Художественный редактор А. Святченко
Технический редактор Н. Милян

ИБ 2079

Сдано в набор 16.03.84. Подписано к печати 04.06.84.
Формат 70×90¹/₃₂. Бумага тип. № 1.
Гарнитура литературная. Печать высокая.
Усл. печ. л. 5,85 Усл. кр.-отт. 6,07. Уч.-изд. л. 6,03.
Тираж 3000. Заказ 333. Цена 65 коп.

Издательство «Литература артистикэ».
277004, Кишинев, пр. Ленина, 180.

Центральная типография, 277035, Кишинев, ул. Флорилор, 1. Государственный Комитет Молдавской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.

65 коп.

...Те үз чыкэр каранныктан,
да майыллык — бүтун биртаа.
Татлы есер таманныктан
хем о, хем бу, хем не-са таа...

«Литература артистикэ»
1984